

SEE-GL
SKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS

Co-funded by
the European Union

ESG SPECIJALISTA

u transportnoj logistici

SADRŽAJ

<u>1. UVOD</u>	3
<u>2. OPŠTE INFORMACIJE</u>	5
<u>2.1. OPŠTE INFORMACIJE O PROGRAMU OBRAZOVANJA</u>	6
<u>2.2. Kompetencije i preporučene metode</u>	7
<u>3. MODULI I SKUPOVI ISHODA UČENJA</u>	8
<u>3.1. RAZVOJ MODULA I SKUPOVA ISHODA UČENJA</u>	10
<u>Modul 1. UVOD U ESG I ODRŽIVU LOGISTIKU</u>	10
<u>Modul 2. PRINCIPI ESG POSLOVANJA U TRANSPORTU I LOGISTICI</u>	20
<u>Modul 3. PRIMJENA ESG-A U LOKALNOM KONTEKSTU</u>	37

1. UVOD

SEE-GL

SKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS

UVOD

Projekat „Unapređenje vještina i zapošljavanja u zelenoj logistici“ (SEE-GL) regionalna je inicijativa koja se sprovodi u Sloveniji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Kosovu i Crnoj Gori, sa ciljem modernizacije stručnog obrazovanja i osposobljavanja (VET) u sektoru transporta i logistike. Uključivanjem principa zaštite životne sredine, društvene odgovornosti i upravljanja (ESG) u kurikulum stručnog obrazovanja i osposobljavanja, SEE-GL odgovara na ključne regionalne izazove, uključujući održivost životne sredine, prilagodljivost tržištu rada, socijalnu inkluziju i dobro upravljanje.

Projekat podržava prelazak ka zelenoj i održivoj logističkoj industriji tako što stručnjake oprema vještinama usmjerenim ka budućnosti i podstiče saradnju između aktera javnog i privatnog sektora. Takođe promoviše upotrebu digitalnih obrazovnih alata i usklađivanje sa Evropskim okvirom kvalifikacija (EQF), kako bi se olakšali mobilnost i zapošljivost.

Jedan od ključnih ciljeva je razvoj novog profila zanimanja – ESG specijalista u transportnoj logistici – kao i unapređenje kapaciteta institucija stručnog obrazovanja i osposobljavanja da odgovore na promjenljive potrebe tržišta rada. Kroz ciljane intervencije, SEE-GL doprinosi širim ciljevima programa Erasmus+, uključujući zelenu tranziciju, digitalizaciju, socijalnu inkluziju i regionalnu saradnju na Zapadnom Balkanu.

2. OPŠTE INFORMACIJE

2. OPŠTE INFORMACIJE

2.1. OPŠTE INFORMACIJE O PROGRAMU OBRAZOVANJA

Sektor primjene programa	Transport i logistika
Naziv programa	ESG specijalista u transportnoj logistici
Uslovi za upis u program	<ul style="list-style-type: none"> • Prethodna kvalifikacija na nivou 4.1 EQF-a • Najmanje 18 godina života
Uslovi za sticanje programa / završetak programa	<ul style="list-style-type: none"> • Uspješno položen završni usmeni ili pisani test stečenog znanja • Uspješno završena provjera stečenih vještina • Završnu provjeru mogu sprovesti treneri sa iskustvom u sektoru logistike i transporta i u oblasti ESG-a.
Trajanje i metode nastave	<p>Program obrazovanja može se realizovati kroz redovnu nastavu u trajanju od 100 sati, uz mogućnost izvođenja teorijskog dijela programa na daljinu u realnom vremenu ili korišćenjem odgovarajuće platforme za učenje koja je usklađena sa programom.</p> <p>Ishodi učenja ostvaruju se kroz vođeni proces učenja u ustanovi u trajanju od 24 sata, učenje kroz rad u trajanju od 42 sata i samostalne aktivnosti učesnika u trajanju od 34 sata.</p> <p>Učenje kroz rad obuhvata situaciono učenje i izvršavanje konkretnih radnih zadataka u stvarnim i/ili simuliranim uslovima. Učenje kroz rad odvija se u skladištima, logističkim centrima ili preduzećima koja se pretežno bave logistikom.</p> <p>Samostalno učenje obuhvata aktivnosti kao što su istraživanje, izrada projektnih zadataka ili rješavanje studija slučaja, čime se dodatno produbljuje znanje učesnika.</p> <p>Ishodi učenja mogu se ostvariti kroz formalno, neformalno i informalno učenje. Specifična znanja povezana sa skupom ishoda učenja mogu se steći kroz formalno obrazovanje, kao i kroz neformalno i informalno učenje. U slučaju sticanja znanja informalnim putem, program će biti prilagođen učesnicima kako bi se omogućile provjera i priznavanje znanja u skladu sa procjenom trenera i pravilima struke.</p>

Materijalni uslovi i okruženje za učenje potrebni za realizaciju programa

Za potrebe realizacije programa, objekat treba da ima standardnu učionicu odgovarajuće veličine, sa pristupom internetu, projektorom, platnom, računarom za trenera sa instaliranim potrebnim softverom, stolovima i stolicama za učesnike.

2.2. Kompetencije i preporučene metode

Kompetencije koje se stiču kroz program

1. Poznavanje propisa i pravila iz oblasti zaštite životne sredine, društvenih i upravljačkih aspekata poslovanja u logistici i transportu
2. Poznavanje principa planiranja poslovnih procesa u skladu sa ESG principima
3. Objašnjavanje uloga rukovodilaca logističkih procesa u primjeni ESG principa
4. Objašnjavanje mogućnosti korišćenja IKT-a u primjeni ESG principa u transportu i logistici
5. Obavljanje zadataka u skladu sa propisima i ESG principima
6. Razvijanje sistema unapređenja kvaliteta kao trajne odrednice logističkog poslovanja u skladu sa održivim ESG principima

Preporučene metode za praćenje kvaliteta i uspješnosti realizacije programa

U procesu praćenja kvaliteta i uspješnosti realizacije obrazovanja mogu se primijeniti sljedeće aktivnosti:

- sprovođenje anonimnih anketa među učesnicima o realizaciji nastave, literaturi i resursima za učenje, strategijama podrške učesnicima, realizaciji i unapređenju procesa učenja i nastave, opterećenju učesnika, provjerama znanja i komunikaciji sa trenerima
- sprovođenje analize uspješnosti, transparentnosti i objektivnosti provjera i ostvarenosti ishoda učenja
- sprovođenje analize materijalnih i kadrovskih uslova potrebnih za realizaciju procesa učenja i nastave
-

Rezultati anketa daju pregled uspješnosti realizacije programa, kao i procjenu kvaliteta nastavnog rada.

Postupci evaluacije usmjereni su na praćenje i provjeru postignuća u skladu sa ishodima učenja. Mogu se sprovoditi kroz usmene i pisane provjere znanja i provjere stečenih vještina na osnovu unaprijed utvrđenih kriterijuma za vrednovanje postignuća.

3. MODULI I SKUPOVI ISHODA UČENJA

3. MODULI I SKUPOVI ISHODA UČENJA

NR	NAZIV MODULA	SKUP ISHODA UČENJA	Broj sati			
			Vođeno učenje	Učenje kroz rad	Samostalne aktivnosti	UKUPNO
1.	Uvod u ESG i održivu logistiku	Uvod u ESG u logistici i transportu	4	4	6	14
2.		Međunarodne ESG norme i propisi	2	4	4	10
3.	Principi ESG poslovanja u transportu i logistici	Ekološka dimenzija u sektoru transporta i logistike	4	4	4	12
4.		Društvena odgovornost u sektoru transporta i logistike	4	4	4	12
5.		Korporativno upravljanje u sektoru transporta i logistike	4	4	4	12
6.		ESG izvještavanje i digitalni alati	2	4	4	10
7.	Primjena ESG-a u lokalnom kontekstu	Primjena pravnih normi u nacionalnom kontekstu	2	10	4	16
8.		Primjena principa održivosti u lokalnom kontekstu	2	8	4	14
UKUPNO			24	42	34	100

3.1. RAZVOJ MODULA I SKUPOVA ISHODA UČENJA

Modul 1. UVOD U ESG I ODRŽIVU LOGISTIKU

NAZIV MODULA	UVOD U ESG I ODRŽIVU LOGISTIKU
Obim modula	24 sati
Cilj (opis) modula	<p>Podstaći učesnike da razumiju principe održivog razvoja i koncept ESG-a (zaštita životne sredine, društvena odgovornost i upravljanje) u kontekstu logistike i transporta. Učesnici će steći osnovna znanja o međunarodnim normama, propisima i standardima koji uređuju oblast ESG-a i razumjeće njihovu primjenu u svakodnevnom poslovanju logističkih i transportnih sistema. Modul omogućava razvoj svijesti o ekološkim aspektima poslovanja, društvenoj odgovornosti prema zaposlenima, zajednici i korisnicima usluga, kao i o značaju dobrog upravljanja, etičkih principa i transparentnosti u sektoru transporta i logistike.</p> <p>Kroz primjere dobre prakse i analizu stvarnih poslovnih situacija, učesnici će naučiti da prepoznaju i primjenjuju održive postupke koji doprinose smanjenju negativnih uticaja na životnu sredinu, povećanju efikasnosti i stvaranju dugoročne društvene i ekonomske vrijednosti.</p>
Ključni pojmovi	Održiva logistika, cirkularna ekonomija, efikasno upravljanje resursima, ugljenični otisak, zeleni lanci snabdijevanja, korporativna društvena odgovornost (CSR), međunarodni ESG standardi i propisi (npr. Taksonomija EU, CSRD, ISO 14001, ISO 26000), Evropski zeleni dogovor, izvještavanje o održivosti, ESG indikatori
Oblici učenja kroz rad	<p>Učenje kroz rad u modulu „Uvod u ESG i održivu logistiku“ može se realizovati kroz posmatranje i analizu stvarnih poslovnih procesa u logističkim i transportnim sistemima, sa naglaskom na primjenu ESG principa u praksi. Učesnici učestvuju u radionicama, studijama slučaja i projektnim zadacima koji razvijaju sposobnost prepoznavanja i primjene održivih rješenja u poslovanju. Kroz terenski rad ili stručne posjete upoznaju se sa primjerima dobre prakse i primjenom međunarodnih ESG standarda. Aktivnosti se realizuju uz mentorsku podršku stručnjaka iz prakse. Time se omogućava povezivanje teorijskog znanja sa stvarnim radnim situacijama i razvoj odgovornog i održivog pristupa poslovanju u sektoru logistike i transporta.</p>

**Literatura i posebna
nastavna sredstva potrebna
za realizaciju modula**

Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD)

Taksonomija EU: zelene investicije i podsticanje finansiranja održivih projekata

UREDBA (EU) 2024/3005 EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVJETA o transparentnosti i integritetu aktivnosti ocjenjivanja u oblasti zaštite životne sredine, društvene odgovornosti i upravljanja (ESG)

Uredba EU o deforestaciji (EUDR)

Skup ishoda učenja**Uvod u ESG u logistici i transportu****Ishodi učenja**

1. Objasniti koncept i osnovne principe ESG-a i njegov značaj za održivi razvoj u sektoru logistike i transporta.
2. Razlikovati komponente ESG-a i povezati ih sa praktičnim primjerima u logistici i transportu.
3. Opisati povezanost između ESG pristupa, poslovne efikasnosti i korporativne društvene odgovornosti.
4. Prepoznati ulogu zaposlenih i menadžmenta u primjeni ESG principa i razvoju kulture održivosti.

Dominantni nastavni sistem i opis načina ostvarivanja ishoda učenja

Dominantni nastavni sistem u ovom skupu ishoda učenja biće vođeno učenje, sa elementima učenja kroz rad i samostalnog učenja. Takav pristup omogućava učesnicima da aktivno učestvuju u učenju kroz diskusije, primjere dobre prakse i analizu stvarnih situacija iz logistike i transporta.

Vođeno učenje (4 sata) može se realizovati kroz predavanje i interaktivnu nastavu u učionici ili onlajn okruženju. Trener upoznaje učesnike sa osnovnim konceptima ESG-a, održivog razvoja i odgovornog poslovanja u logistici i transportu i podstiče diskusiju o značaju ESG pristupa za poslovanje. Kroz grupne aktivnosti i analizu primjera, učesnici razvijaju razumijevanje povezanosti između faktora životne sredine, društvenih i upravljačkih faktora, kao i efikasnosti i ugleda kompanije.

Učenje kroz rad (4 sata) ostvaruje se kroz posmatranje poslovnih procesa u kompanijama iz oblasti logistike i transporta ili kroz simulacije poslovnih situacija koje prikazuju primjenu ESG principa, na primjer upravljanje resursima, bezbjednost zaposlenih i transparentnost poslovanja. Učesnici prepoznaju konkretne ESG aspekte i načine njihove primjene u praksi.

Samostalno učenje (6 sati) obuhvata istraživanje dostupnih izvora, video-materijala i članaka o ESG konceptima i održivom poslovanju u sektoru transporta i logistike. Učesnici izrađuju kratke sažetke ili prezentacije o primjerima dobre prakse, čime produbljuju razumijevanje ESG pristupa i razvijaju kritičko razmišljanje o njegovom značaju.

Nastavne jedinice/teme	<p>Koncept i značenje ESG-a</p> <p>Osnovne dimenzije ESG-a</p> <p>ESG i održivi razvoj u logistici i transportu</p> <p>Uloga zaposlenih i menadžmenta u primjeni ESG principa</p>				
Nastavna jedinica	Nastavne teme	Ishodi učenja	Vodeno učenje	Učenje kroz rad	Samostalno učenje
Koncept i značenje ESG-a	<p>Definicija i značenje ESG-a (zaštita životne sredine, društvena odgovornost, upravljanje)</p> <p>Povezanost između ESG-a i održivog razvoja ESG u kontekstu logistike i transporta</p>	<p>Objasniti koncept i osnovne principe ESG-a i njegov značaj za održivi razvoj u sektoru logistike i transporta.</p>	<p>Predavanje i diskusija o osnovama ESG-a i njegovoj ulozi u održivosti.</p>	<p>Posmatranje ESG praksi u lokalnim logističkim kompanijama.</p>	<p>Istražiti onlajn resursi o ESG konceptu i pripremiti kratak sažetak.</p>
Osnovne dimenzije ESG-a	<p>Ekološka, društvena i upravljačka dimenzija ESG-a</p> <p>Primjeri međusobne povezanosti i uticaja na poslovanje</p>	<p>Razlikovati komponente ESG-a i povezati ih sa praktičnim primjerima u logistici i transportu.</p>	<p>Analiza studije slučaja i grupna diskusija o dimenzijama ESG-a.</p>	<p>Analiza stvarnih radnih situacija, na primjer bezbjednosti i zaštite životne sredine.</p>	<p>Pregled i poređenje primjera najbolje prakse u sektoru transporta i logistike.</p>
ESG i održivi razvoj u logistici i transportu	<p>ESG kao dio održive poslovne strategije</p> <p>Uloga ESG-a u stvaranju dodate vrijednosti</p> <p>Trendovi i izazovi u sektoru transporta i logistike</p>	<p>Opisati povezanost između ESG pristupa, poslovne efikasnosti i korporativne društvene odgovornosti.</p>	<p>Predavanje uz prezentaciju i diskusiju o trendovima održive logistike.</p>	<p>Posmatranje primjera zelene logistike, kao što su energetska efikasnost i smanjenje emisija.</p>	<p>Samostalno istraživanje aktuelnih ESG trendova i priprema kratke prezentacije.</p>

Uloga zaposlenih i menadžmenta u primjeni ESG principa	Odgovornost pojedinaca i organizacija u primjeni ESG-a Etika, transparentnost i saradnja sa zainteresovanim stranama	Prepoznati ulogu zaposlenih i menadžmenta u primjeni ESG principa i razvoju kulture održivosti.	Interaktivna radionica i diskusija o ulozi zainteresovanih strana u primjeni ESG-a.	Posmatranje i opisivanje primjera timskog rada i odgovornog poslovnog ponašanja.	Lična refleksija o sopstvenoj ulozi u održivim poslovnim praksama.
---	---	---	---	--	--

Metode i primjeri provjere skupa ishoda učenja

Proces evaluacije

Trener može koristiti kratke testove znanja, diskusije, radne listove, mini-projekte ili prezentacije u kojima učesnici pokazuju razumijevanje ESG principa i njihove primjene u kontekstu logistike i transporta.

Evaluacija se zasniva na aktivnom učešću učesnika u nastavnim aktivnostima, sposobnosti prepoznavanja ekoloških, društvenih i upravljačkih aspekata poslovanja i primjeni održivih i etičkih principa u predloženim rješenjima.

Digitalni i štampani nastavni materijali dostupni su učesnicima, a po potrebi mogu zatražiti dodatne konsultacije sa trenerom radi pojašnjenja zadataka ili dobijanja povratnih informacija o napretku.

Primjer evaluacije kroz problemsku situaciju i radni zadatak

Problemska situacija:

Logistička kompanija planira da uvede ESG principe u svoje poslovanje, ali zaposleni nijesu sigurni šta ESG znači niti kako ga primijeniti u svakodnevnom radnim procesima. Menadžment traži predloge konkretnih mjera koje bi mogle unaprijediti održivost poslovanja i imidž kompanije.

Radni zadatak za učesnike:

Na osnovu dostupnih informacija, objasniti koncept ESG-a i zašto je važan za kompaniju u sektoru logistike i transporta.

Identifikovati i opisati najmanje jedan ekološki, jedan društveni i jedan upravljački aspekt poslovanja koji bi kompanija mogla unaprijediti.

Predložiti tri konkretne mjere, na primjer smanjenje potrošnje goriva, obuku zaposlenih i uvođenje etičkog kodeksa, koje doprinose primjeni ESG principa.

Pripremiti kratak pisani prikaz ili prezentaciju predloga i objasniti ga grupi ili treneru.

Po potrebi, tokom izrade zadatka učesnik se može konsultovati sa trenerom radi pojašnjenja, a ocjenjivanje se zasniva na jasnoći, relevantnosti i održivosti predloženih rješenja, kao i na sposobnosti obrazloženog argumentovanja.

Prilagođavanje iskustava učenja za učesnike/osobe sa invaliditetom

Program omogućava prilagođavanje iskustava učenja za učesnike sa različitim vrstama invaliditeta, kako bi se obezbijedili jednak pristup obrazovanju i ostvarivanje ishoda učenja:

1. Prilagođavanje nastavnih sadržaja i materijala
  - Korišćenje digitalnih materijala u pristupačnim formatima, kao što su čitljivi PDF, audio ili video sadržaji sa titlovima
  - Omogućavanje pristupa sadržajima putem e-učenja i onlajn materijala, kako bi učesnici mogli da uče sopstvenim tempom
2. Prilagođavanje učenja kroz rad
  - Dodjeljivanje zadataka u skladu sa funkcionalnim sposobnostima učesnika, na primjer rad na računarima, skeniranje i evidentiranje robe, komunikacija putem digitalnih alata umjesto fizičkog rukovanja robom
  - Organizovanje rada u parovima ili manjim timovima ako je potrebna pomoć u fizički zahtjevnim djelovima zadataka
3. Prilagođavanje prostora i opreme
  - Obezbeđivanje pristupačnog radnog prostora kod poslodavca, uključujući rampe, stolove podesive visine i slobodan prostor za kretanje
  - Korišćenje asistivne tehnologije, kao što su ekrani većeg formata, prilagođene tastature i čitači ekrana
4. Prilagođavanje metoda ocjenjivanja
  - Mogućnost djelimičnog ili potpunog izvršavanja radnog zadatka digitalnim putem
  - Produženo vrijeme za rješavanje problemskih situacija i radnih zadataka
  - Individualne konsultacije sa trenerom ili mentorom putem e-učenja ili video-poziva
5. Podrška i praćenje napretka
  - Mentor ili trener dostupan za dodatna pojašnjenja i pomoć
  - Redovne povratne informacije uz mogućnost prilagođavanja daljih aktivnosti potrebama učesnika

Skup ishoda učenja

Međunarodne ESG norme i propisi

Ishodi učenja

- Identifikovati ključne međunarodne ESG norme, propise i standarde relevantne za sektor logistike i transporta.
- Objasniti svrhu i zahtjeve glavnih ESG regulatornih okvira, na primjer Taksonomije EU, CSRD-a, GRI-ja i ISO standarda.
- Prepoznati pravne obaveze i obaveze usklađenosti koje proizilaze iz ESG propisa u operativnom kontekstu.
- Primijeniti razumijevanje međunarodnih ESG normi za procjenu poslovnih praksi i identifikovanje oblasti za unapređenje.

Dominantni nastavni sistem i opis načina ostvarivanja ishoda učenja

Dominantni nastavni sistem za ovaj skup ishoda učenja kombinuje vodeno učenje sa elementima učenja kroz rad i samostalnog učenja, omogućavajući učesnicima da razumiju složene regulatorne okvire i primijene ih u stvarnim logističkim i transportnim operacijama.

Vođeno učenje (2 sata) može se realizovati kroz interaktivna predavanja i strukturisane diskusije kojima se uvode glavne međunarodne ESG norme i propisi. Trener predstavlja ključne okvire kao što su Taksonomija EU, Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD), Globalna inicijativa za izvještavanje (GRI), ISO 14001 i ISO 26000, objašnjavajući njihovu svrhu, obuhvat i relevantnost za sektor transporta i logistike. Učesnici analiziraju regulatorne zahtjeve i diskutuju o njihovim implikacijama na poslovanje, usklađenost i izvještavanje o održivosti.

Učenje kroz rad (4 sata) obuhvata praktično posmatranje i analizu načina na koji kompanije u sektoru logistike i transporta primjenjuju ESG propise. Učesnici pregledaju stvarne politike kompanija, dokumentaciju o usklađenosti, izvještaje o održivosti ili učestvuju u simulacijama u kojima identifikuju regulatorne zahtjeve primjenljive na konkretne operativne scenarije, na primjer izvještavanje o emisijama i provjere socijalne usklađenosti. Ovo omogućava učesnicima da povežu teorijsko znanje sa praktičnom primjenom u poslovnom okruženju.

Samostalno učenje (4 sata) obuhvata istraživanje dostupnih onlajn resursa, zvaničnih regulatornih dokumenata i studija slučaja o međunarodnim ESG standardima. Učesnici pripremaju kratke sažetke ili komparativne analize različitih ESG okvira, sa fokusom na njihovu primjenu u logistici i transportu. Ovaj samostalni rad produbljuje razumijevanje regulatornih očekivanja i razvija kritičko razmišljanje o usklađenosti i usklađivanju sa principima održivosti.

Nastavne jedinice/teme	Uvod u međunarodne ESG norme i propise Regulatorni okviri EU za ESG Globalni ESG standardi Usklađenost i pravne obaveze u sektoru transporta i logistike				
Nastavna jedinica	Nastavne teme	Ishodi učenja	Vođeno učenje	Učenje kroz rad	Samostalno učenje
Uvod u međunarodne ESG norme i propise	Taksonomija EU za održive aktivnosti; CSRD (Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti); Direktiva o nefinansijskom izvještavanju (NFRD); sektorski specifični zahtjevi	Identifikovati ključne međunarodne ESG norme, propise i standarde relevantne za sektor logistike i transporta.	Predavanje i diskusija o razvoju i svrsi ESG propisa.	Posmatranje praksi usklađenosti u kompaniji ili pregled regulatornih kontrolnih lista.	Istražiti primjere ESG propisa i njihov uticaj na poslovanje.

Regulatorni okviri EU za ESG	Taksonomija EU za održive aktivnosti; CSRD (Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti); Direktiva o nefinansijskom izvještavanju (NFRD); sektorski specifični zahtjevi	Objasniti svrhu i zahtjeve glavnih ESG regulatornih okvira relevantnih za transport i logistiku.	Prezentacija i analiza zahtjeva Taksonomije EU i CSRD-a uz primjere iz sektora transporta.	Analiza ESG izvještaja kompanija pripremljenih u skladu sa propisima EU; pregled obaveznih elemenata objavljivanja.	Samostalno proučavanje zvaničnih regulatornih dokumenata i sažetaka EU.
Globalni ESG standardi	GRI standardi (Globalna inicijativa za izvještavanje); ISO 14001 (upravljanje zaštitom životne sredine); ISO 26000 (društvena odgovornost); principi Globalnog dogovora UN-a	Prepoznati pravne obaveze i obaveze usklađenosti koje proizilaze iz ESG propisa u operativnom kontekstu.	Interaktivna sesija analize GRI indikatora i ISO standarda primjenljivih na logističke operacije.	Posmatranje ili simulacija procesa sertifikacije, na primjer procedura provjere prema ISO 14001.	Uporediti GRI i ISO standarde; pripremiti kratak sažetak ključnih zahtjeva.
Usklađenost i pravne obaveze u sektoru transporta i logistike	Pravne posljedice neusklađenosti; dužna pažnja i procjena rizika; integracija ESG normi u poslovne procese	Primijeniti razumijevanje međunarodnih ESG normi za procjenu poslovnih praksi i identifikovanje oblasti za unapređenje.	Analiza studija slučaja o propustima u usklađenosti i najboljim praksama u primjeni ESG-a.	Pregled dokumentacije kompanije o usklađenosti; učešće na sastancima ili u simulacijama koje se odnose na usklađenost.	Razmotriti kako ESG norme utiču na donošenje odluka i predložiti unapređenja za dati scenario.

Metode i primjeri provjere skupa ishoda učenja

Proces evaluacije

Trener može evaluirati ostvarivanje ishoda učenja kroz:

- Kratke testove znanja ili kvizove o ključnim ESG propisima, okvirima i zahtjevima usklađenosti.
- Grupne diskusije i analizu slučajeva u kojima učesnici identifikuju i objašnjavaju relevantne ESG norme u datim poslovnim scenarijima.

- Pregled radnih listova ili sažetaka u kojima učesnici upoređuju različite regulatorne okvire, na primjer standarde EU i globalne standarde.
- Praktične zadatke, kao što je identifikovanje obaveza usklađenosti za logističku kompaniju na osnovu regulatornih dokumenata.

Kriterijumi ocjenjivanja obuhvataju:

- Jasnoću i tačnost u identifikovanju i objašnjavanju ESG normi i propisa.
- Sposobnost povezivanja regulatornih zahtjeva sa praktičnim poslovnim operacijama u transportu i logistici.
- Kritičko razmišljanje u procjeni praksi usklađenosti i održivosti.
- Kvalitet samostalnog istraživanja i predstavljanja nalaza.
- Digitalni i štampani nastavni materijali, kao što su regulatorni sažeci, primjeri izvještaja i kontrolne liste za usklađenost, dostupni su učesnicima. Po potrebi, učesnici mogu zatražiti dodatne konsultacije sa trenerom radi pojašnjenja složenih regulatornih sadržaja ili dobijanja povratnih informacija o zadacima.

Primjer evaluacije kroz problemsku situaciju i radni zadatak

Problemska situacija:

Logistička kompanija srednje veličine koja posluje u EU priprema se za proširenje poslovanja i mora obezbijediti usklađenost sa novim zahtjevima ESG izvještavanja prema Direktivi o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD). Menadžment nije siguran koji se propisi primjenjuju na njihovo poslovanje, koje podatke treba da prikupljaju i kako da usklade svoje poslovanje sa međunarodnim ESG standardima. Potrebne su im smjernice za razumijevanje regulatornog okruženja i identifikovanje prvih koraka ka usklađenosti.

Radni zadatak za učesnike:

1. Identifikovati i navesti najmanje tri međunarodne ESG norme ili propisa koji su relevantni za logističku kompaniju koja posluje u EU, na primjer CSRD, Taksonomiju EU i ISO 14001.
2. Objasniti svrhu i ključne zahtjeve jednog odabranog propisa i opisati kako se primjenjuje na logističke i transportne operacije.
3. Na osnovu scenarija kompanije, identifikovati dvije obaveze usklađenosti koje kompanija mora ispuniti, na primjer izvještavanje o emisijama i socijalnu dužnu pažnju, i predložiti praktične korake za njihovo ispunjavanje.
4. Pripremiti kratak pisani sažetak ili prezentaciju, od 5 do 7 rečenica ili jednostavnu tabelu, u kojoj se prikazuju regulatorni zahtjevi i preporuke.

Po potrebi, učesnici se tokom zadatka mogu konsultovati sa trenerom radi pojašnjenja regulatornih termina ili smjernica za strukturiranje odgovora. Ocjenjivanje se zasniva na tačnosti identifikovanja propisa, jasnoći objašnjenja, relevantnosti predloženih koraka za usklađenost i opštem razumijevanju međunarodnih ESG normi.

Prilagodavanje iskustava učenja za učesnike/osobe sa invaliditetom

Program obezbjeđuje jednak pristup učenju za sve učesnike kroz sljedeća prilagodavanja:

1. Prilagodavanje nastavnih sadržaja i materijala
  - Obezbeđivanje digitalnih materijala u pristupačnim formatima, kao što su čitljivi PDF, audio-sažeci i video sadržaji sa titlovima.
  - Korišćenje jasnih, strukturiranih dokumenata sa vizuelnim pomagalima, kao što su dijagrami i tabele, za objašnjavanje složenih regulatornih okvira.
  - Omogućavanje pristupa sadržajima putem platformi za e-učenje kako bi učesnici mogli da uče sopstvenim tempom.

2. Prilagođavanje učenja kroz rad

- Dodjeljivanje zadataka u skladu sa funkcionalnim sposobnostima, na primjer pregled digitalnih dokumenata o usklađenosti i analiza izvještaja na računarima umjesto fizičkih posjeta lokaciji.
- Organizovanje saradničkog rada u parovima ili malim timovima ako je potrebna pomoć za određene zadatke.

3. Prilagođavanje prostora i opreme

- Obezbeđivanje pristupačnog radnog prostora, uključujući rampe, stolove podesive visine i odgovarajuće osvetljenje.
- Korišćenje asistivne tehnologije, kao što su čitači ekrana, ekrani većeg formata, prilagođene tastature i alati za glasovni unos.

4. Prilagođavanje metoda ocjenjivanja

- Omogućavanje učesnicima da zadatke završe digitalno ili usmeno, u skladu sa individualnim potrebama.
- Obezbeđivanje produženog vremena za završavanje problemskih situacija i radnih zadataka.
- Omogućavanje individualnih konsultacija sa trenerom putem platformi za e-učenje, video-poziva ili uživo.

5. Podrška i praćenje napretka

- Obezbeđivanje stalne dostupnosti mentora ili trenera za dodatna pojašnjenja i pomoć.
- Pružanje redovnih povratnih informacija uz mogućnost prilagođavanja aktivnosti i formata ocjenjivanja potrebama učesnika.

Omogućavanje fleksibilnih oblika učešća, uživo, onlajn ili hibridno, radi prilagođavanja različitim zahtjevima pristupačnosti.

Modul 2. PRINCIPI ESG POSLOVANJA U TRANSPORTU I LOGISTICI

Modul 2. PRINCIPI ESG POSLOVANJA U TRANSPORTU I LOGISTICI

NAZIV MODULA	PRINCIPI ESG POSLOVANJA U TRANSPORTU I LOGISTICI
Obim modula	46 sati
Cilj (opis) modula	Cilj ovog modula je da učesnike upozna sa praktičnom primjenom ESG principa u transportnim i logističkim operacijama, sa fokusom na integrisanje ekoloških, društvenih i upravljačkih zahtjeva u svakodnevne poslovne procese. Modul omogućava učesnicima da razumiju kako ESG principi utiču na planiranje, upravljanje resursima, bezbjednost, odnose sa zaposlenima i operativnu transparentnost u sektoru transporta i logistike. Kroz praktične primjere, učesnici uče kako da identifikuju ESG rizike i mogućnosti, primijene održive prakse i doprinesu dugoročnoj efikasnosti i odgovornom funkcionisanju logističkih sistema. Modul takođe razvija sposobnost donošenja odluka usklađenih sa ESG ciljevima, regulatornim zahtjevima i očekivanjima zainteresovanih strana.
Ključni pojmovi	Ekološki otisak, efikasnost potrošnje goriva, smanjenje emisija, optimizacija resursa, bezbjednost i zdravlje na radu, društveni uticaj, etičke poslovne prakse, usklađenost, odgovorna nabavka, održive logističke operacije, procjena ESG rizika, zeleno operativno planiranje.
Oblici učenja kroz rad	Učenje kroz rad u okviru ovog modula obuhvata posmatranje operativnih procesa u skladištima, transportnim operacijama i distributivnim centrima, sa fokusom na ekološke i društvene uticaje svakodnevnih aktivnosti. Učesnici analiziraju stvarne operativne izazove kao što su emisije, potrošnja goriva, bezbjednosne prakse, upravljanje otpadom i komunikacione rutine. Kroz praktične zadatke i simulacije primjenjuju ESG principe na tipične logističke scenarije, na primjer planiranje ruta, postupke utovara i informisanje zaposlenih o bezbjednosti. Mentorstvo stručnjaka iz prakse obezbjeđuje povezivanje teorijskih koncepata sa stvarnim operativnim procesima i podržava razvoj odgovornih, bezbjednih i efikasnih praksi usklađenih sa ESG očekivanjima.
Literatura i posebna nastavna sredstva potrebna za realizaciju modula	Evropska komisija – smjernice o dužnoj pažnji u oblasti korporativne održivosti ISO 14001 standard za upravljanje zaštitom životne sredine Evropski resursi socijalnog dijaloga za sektor transporta Nacionalni propisi o bezbjednosti drumskog transporta i radu ESG izvještaji i izvještaji o održivosti kompanija, kao primjeri slučajeva Digitalni alati: Excel/Sheets za osnovne proračune, kalkulatori CO ₂ , kontrolne liste (Primjer https://www.google.com/url?q=https://co2calculator.procredit-group.com/xk/main/home&sa=D&source=docs&ust=1770017054152357&usg=AOvVaw3gC9pvftWm6ZgAAeeHhVYp)

Skup ishoda učenja

Ekološka dimenzija u sektoru transporta i logistike

Ishodi učenja

Nakon završetka ovog modula, učesnici će biti u stanju da:

1. Objasne ključne ekološke uticaje transporta i logistike i njihov značaj za ESG učinak.
2. Identifikuju niskougļljenične tehnologije i strategije za unapređenje energetske efikasnosti u logističkim operacijama.
3. Primijene principe održive logistike radi smanjenja ekološkog uticaja duž lanca snabdijevanja.
4. Opišu kako okviri sistema upravljanja životnom sredinom podržavaju ekološki učinak u logistici i transportu.
5. Preporučuje praktične mjere za smanjenje zagađenja i unapređenje efikasnosti korišćenja resursa u transportnim operacijama.
6. Identifikuju zahtjeve ekološke usklađenosti i procijene klimatske rizike koji utiču na logističke sisteme.

Dominantni nastavni sistem i opis načina ostvarivanja ishoda učenja

Dominantni nastavni sistem kombinovaće vođeno učenje sa elementima učenja kroz rad i samostalnog učenja.

Vođeno učenje (4 sata): Predavanja, diskusije i primjeri slučajeva uvode ekološke uticaje transporta i logistike, energetska efikasnost i niskougļljenične tehnologije, održivu logistiku, principe sistema upravljanja životnom sredinom, sprečavanje zagađenja i klimatsku usklađenost. Učesnici analiziraju stvarne ili simulirane scenarije, kao što su vozni parkovi sa visokim emisijama, neefikasna skladišta, izazovi u upravljanju otpadom ili kršenja propisa.

Učenje kroz rad (4 sata): Posmatranje ili simulacija ekoloških praksi u kompaniji, na primjer praćenje emisija voznog parka, pregled mjera efikasnosti potrošnje goriva, procjena potrošnje energije ili upravljanja otpadom u skladištu, ili proučavanje dokumentacije sistema upravljanja životnom sredinom. Digitalne simulacije mogu se koristiti kada terensko posmatranje nije moguće.

Samostalno učenje (4 sata): Pregled ekoloških izvještaja EU i nacionalnih izvještaja, primjera najbolje prakse ili kratkih video-materijala, kao i priprema kratke refleksije ili predloga o tome kako se ekološka unapređenja, kao što su eko-vožnja, zelena nabavka ili mjere za smanjenje zagađenja, mogu primijeniti na radnom mjestu ili u sektoru učesnika.

Ovaj kombinovani pristup omogućava učesnicima da povežu ekološke principe sa praktičnim logističkim i transportnim operacijama.

Nastavne
jedinice/teme

Ekološki uticaji transporta i logistike
Energetska efikasnost i niskougļljenični transport
Održiva logistika i zeleni lanci snabdijevanja
Sistemi upravljanja životnom sredinom
Sprečavanje zagađenja i efikasnost resursa
Klimatski rizik i ekološka usklađenost

Nastavna
jedinicaNastavne
teme

Ishodi učenja

Vođeno učenje

Učenje kroz
radSamostalno
učenje

Ekološki uticaji transporta i logistike	Ekološki otisak transporta; emisije (CO ₂ , NO _x , PM); buka; zagušenja; korišćenje zemljišta; povezanost sa ESG-om i održivom mobilnošću	Objasniti ključne ekološke uticaje transporta i logistike i njihov značaj za ESG učinak.	Predavanje sa primjerima stvarnih podataka o emisijama; diskusija o vrstama transporta sa velikim uticajem.	Posmatranje ekoloških indikatora u logističkoj ili transportnoj operaciji.	Pregledati ekološke izvještaje EU i nacionalne izvještaje o emisijama iz transporta i pripremiti kratak sažetak.
Energetska efikasnost i niskouglenični i transport	Efikasnost potrošnje goriva; modalni prelazak; elektrifikacija; alternativna goriva (LNG, biogoriva, vodonik); klimatski ciljevi EU.	Identifikovati niskouglenične tehnologije i strategije za unapređenje energetske efikasnosti u logističkim operacijama.	Prezentacija o niskougleničnim tehnologijama; studija slučaja: poređenje konvencionalnog i energetski efikasnog voznog parka.	Posmatrati mjere efikasnosti potrošnje goriva ili prakse praćenja potrošnje energije u kompaniji.	Istražiti najbolje primjere niskougleničnog i teretnog ili javnog transporta u regionu.
Održiva logistika i zeleni lanci snabdijevanja	Zelena nabavka, povratna logistika, eko-dizajn, konsolidacioni centri, zelena skladišta, održiva ambalaža.	Primijeniti principe održive logistike radi smanjenja ekološkog uticaja duž lanca snabdijevanja.	Radionica o projektovanju zelenog lanca snabdijevanja; analiza praksi održive logistike u kompanijama iz EU.	Posmatrati potrošnju energije u skladištu, prakse upravljanja otpadom ili procese pakovanja.	Izraditi mini-predlog za unapređenje ekoloških praksi u lokalnoj logističkoj ili transportnoj kompaniji.
Sistemi upravljanja životnom sredinom	ISO 14001, upravljanje energijom (ISO 50001), indikatori ekološkog učinka, provjere.	Opisati kako okviri sistema upravljanja životnom sredinom podržavaju ekološki učinak u logistici i transportu.	Predavanje o principima sistema upravljanja životnom sredinom; grupna vježba: povezivanje zahtjeva sistema upravljanja životnom sredinom sa logističkim aktivnostima.	Posmatranje dokumentovan ih ekoloških procedura ili provjera.	Pročitati studiju slučaja o sistemu upravljanja životnom sredinom i sažeti ključne pouke.

Sprečavanje zagađenja i efikasnost resursa	Zagađenje vazduha i vode, ublažavanje buke, smanjenje otpada, reciklaža, efikasno korišćenje resursa u skladištima i voznim parkovima.	Preporučiti praktične mjere za smanjenje zagađenja i unapređenje efikasnosti korišćenja resursa u transportnim operacijama.	Demonstracija tehnologija za kontrolu zagađenja, na primjer filtera i barijera za zaštitu od buke; interaktivna diskusija o tokovima operativnog otpada.	Posmatrati procese sortiranja otpada, korišćenja vode ili reciklaže u kompaniji.	Pripremiti kratak reflektivni rad o tome kako efikasnost resursa podržava ciljeve održivosti.
Klimatski rizik i ekološka usklađenost	Ekološki propisi, uključujući paket EU „Spremni za 55“, standarde kvaliteta vode i vazduha; klimatski rizici, kao što su vrućine i poplave; obaveze usklađenosti za operatere.	Identifikovati zahtjeve ekološke usklađenosti i procijeniti klimatske rizike koji utiču na logističke sisteme.	Analiza slučaja: kršenja usklađenosti i njihove posljedice; predavanje o klimatskim rizicima u transportu.	Posmatrati dokumentaciju o usklađenosti ili mjere za upravljanje klimatskim rizicima u kompaniji.	Pregledati nacionalno zakonodavstvo i zakonodavstvo EU o ekološkim obavezama i napisati kratku analizu.

Metode i primjeri provjere skupa ishoda učenja

Proces evaluacije

Trener može evaluirati ostvarivanje ekoloških ishoda učenja kroz kombinaciju teorijskih, praktičnih i reflektivnih metoda ocjenjivanja:

1. Kratke kvizove ili testove znanja o ekološkim uticajima;
2. Analizu studija slučaja sa fokusom na izazove održivosti;
3. Grupne diskusije i radne listove za procjenu ekoloških rizika, mogućnosti za eko-efikasnost ili odluka povezanih sa ESG-om u logistici;
4. Procjenu učešća u zadacima posmatranja;
5. Kratke pisane refleksije ili prezentacije;

Pregled stvarnih ekoloških izvještaja ili dokumentacije sistema upravljanja životnom sredinom.

Kriterijumi ocjenjivanja obuhvataju razumijevanje ključnih ekoloških koncepata i njihovog značaja za ESG učinak, kao i sposobnost analize ekoloških rizika i predlaganja praktičnih i realističnih mjera za njihovo ublažavanje.

Evaluacija takođe uzima u obzir kritičko razmišljanje učesnika i sposobnost primjene principa održive logistike u stvarnim ili simuliranim operativnim kontekstima. Pored toga, ocjenjuju se jasnoća, koherentnost i izvodljivost predloženih aktivnosti, zajedno sa nivoom učešća, kvalitetom obrazloženja i efektivnošću komunikacije pokazanim tokom diskusija, zadataka ili prezentacija.

Problemska situacija:

Transportno-logistička kompanija srednje veličine u regionu suočava se sa sve većim ekološkim pritiskom kupaca, regulatornih tijela i lokalnih zajednica, a nedavna interna procjena ukazala je na nekoliko značajnih slabosti.

Vozni park se uglavnom sastoji od starijih dizel vozila Euro 3–4 sa visokim emisijama CO₂, NOx i čestičnih materija, a ne postoji strukturisan sistem za praćenje efikasnosti potrošnje goriva niti za obuku vozača iz oblasti eko-vožnje. Skladište koristi zastarjele sisteme osvjetljenja i grijanja, što dovodi do prekomjerne potrošnje energije, dok je upravljanje otpadom loše organizovano, pri čemu se karton, plastika i drvene palete odlažu zajedno u nesortirane kontejnere. Kompanija ne prati ekološke indikatore i nema sistem upravljanja životnom sredinom, kao što je ISO 14001, a lokalni stanovnici su izrazili zabrinutost zbog buke, prašine i intenzivnog saobraćaja oko terminala kompanije. Pored toga, menadžeri nijesu upoznati sa ključnim regulatornim zahtjevima, uključujući paket EU „Spremni za 55”, nacionalne standarde kvaliteta vazduha i obaveze povezane sa klimatskim rizicima. Iako je kompanija motivisana da unaprijedi svoj ekološki učinak, trenutno nema jasan pravac niti praktične strategije za sprovođenje djelotvornih promjena.

Radni zadatak za učesnike:

1. Identifikovati ključne ekološke probleme koji utiču na kompaniju, na primjer emisije, energetska neefikasnost, loše upravljanje otpadom, nepostojanje sistema upravljanja životnom sredinom i neadekvatnu komunikaciju o pitanjima životne sredine.
2. Objasniti zašto je ekološki učinak ključan za ESG ciljeve u sektoru transporta i logistike i kako utiče na konkurentnost, odnose sa zajednicom, usklađenost i održivost.
3. Predložiti tri do pet konkretnih mjera unapređenja.
4. Pripremiti kratku pisanu ili usmenu prezentaciju koja sažima predložene aktivnosti, očekivane koristi i način na koji ove mjere smanjuju ekološke rizike i podržavaju ESG učinak.

Kriterijumi evaluacije:

- Razumijevanje ekoloških uticaja transporta i logistike.
- Sposobnost identifikovanja ključnih ekoloških rizika, neefikasnosti i nedostataka u usklađenosti.
- Kvalitet i izvodljivost predloženih ekoloških rješenja, uključujući tehnička, operativna ili regulatorna unapređenja.
- Usklađenost sa ESG principima, održivom mobilnošću i dobrim ekološkim praksama.
- Jasnoća i efektivnost prezentacije, uključujući logičko obrazloženje i upotrebu primjera.
- Sposobnost povezivanja ekološkog učinka sa stvarnim transportnim i logističkim operacijama.

Prilagodavanje iskustava učenja za učesnike/osobe sa invaliditetom

Program obezbjeđuje inkluzivno učešće prilagodavanjem aktivnosti ekološkog učenja, materijala i ocjenjivanja individualnim potrebama, uz očuvanje mogućnosti ostvarivanja svih ishoda učenja.

1. Prilagodavanje nastavnih sadržaja i materijala

- Obezbeđivanje pristupačnih digitalnih materijala, kao što su čitljivi PDF dokumenti, audio-materijali, titlovi i pojednostavljeni grafikoni.
- Omogućavanje učenja sopstvenim tempom putem platforme za e-učenje.

2. Prilagodavanje učenja kroz rad

- Dodjeljivanje odgovarajućih ekoloških zadataka, na primjer analiza podataka o emisijama i pregled dokumentacije o otpadu.
- Omogućavanje digitalnih simulacija za učesnike koji ne mogu obavljati fizičke terenske zadatke.
- Podsticanje timskog rada radi podrške učešću u aktivnostima praćenja stanja životne sredine.

3. Prilagodavanje prostora i opreme

- Obezbeđivanje pristupačnih učionica i radnih prostora, kao i asistivnih tehnologija kada su potrebne.
- Omogućavanje bezbjednog ili alternativnog, digitalnog pristupa ekološkim alatima i opremi.

4. Prilagodavanje metoda ocjenjivanja

- Omogućavanje alternativnih formata, kao što su digitalni izvještaji i snimljene prezentacije.
- Obezbeđivanje produženog vremena i individualnih konsultacija.

5. Podrška i praćenje napretka

- Obezbeđivanje kontinuiranog mentorstva i povratnih informacija.
- Prilagodavanje zadataka ili obima rada po potrebi, kako bi se obezbijedilo da svi učesnici mogu ostvariti ekološke ishode učenja.

Skup ishoda učenja**Društvena odgovornost u sektoru transporta i logistike****Ishodi učenja**

Kandidati će steći znanja i vještine za razumijevanje i primjenu principa društvene odgovornosti u sektoru logistike i transporta, uz podsticanje etičkog ponašanja, pravičnih radnih praksi i uključivanja zajednice.

Specifični ishodi učenja:

Objasniti koncept i značaj društvene odgovornosti i održivosti u sektoru logistike i transporta.

Identifikovati glavna radna prava i predložiti mjere za unapređenje uslova rada u transportnim i logističkim operacijama.

Prepoznati jednakost, različitost i nediskriminaciju na radnom mjestu u sektoru transporta i logistike.

Procijeniti doprinos kompanija iz sektora transporta i logistike lokalnim zajednicama iz perspektive ESG-a.

Dominantni nastavni sistem i opis načina ostvarivanja ishoda učenja

Ova cjelina realizuje se kroz kombinaciju vođenog učenja, učenja kroz rad i samostalnih aktivnosti učesnika, u ukupnom trajanju od 12 sati. Cilj je da se obezbijedi teorijsko razumijevanje društvene odgovornosti u sektoru transporta i logistike, uz aktivnu primjenu stečenog znanja u stvarnim ili simuliranim radnim zadacima.

Vođeno učenje (4 sata) obuhvata interaktivna predavanja i strukturisane diskusije, sa naglaskom na osnovne koncepte društvene odgovornosti, ESG standarde i relevantne propise, na primjer ISO 26000 i direktive EU. Učesnici se upoznaju sa ulogom društvene komponente ESG-a u sektoru transporta i logistike i analiziraju konkretne izazove u kontekstu radnog okruženja.

Učenje kroz rad (4 sata) uključuje učesnike u aktivnosti koje obuhvataju praktične zadatke povezane sa radnim kontekstom, kao što su identifikovanje rizika po zdravlje i bezbjednost radnika, analiza uticaja logističkih procesa na lokalnu zajednicu i procjena društvenih kriterijuma u lancu snabdijevanja. Aktivnosti se realizuju u saradnji sa mentorima ili u stvarnom ili simuliranom radnom okruženju.

Samostalne aktivnosti učesnika (4 sata) podstiču učesnike da samostalno proučavaju primjere dobre prakse, odnosno studije slučaja društvene odgovornosti iz evropskog i lokalnog konteksta, analizirajući mogućnosti primjene u sopstvenom profesionalnom okruženju. Kao završni zadatak, izrađuju kratak lični ili timski mini-akcioni plan za unapređenje društvene odgovornosti u konkretnoj radnoj situaciji, uz refleksiju o ulozi pojedinca i organizacije u održivom poslovanju.

Nastavne jedinice/teme

Uvod u društvenu odgovornost u transportu i logistici

Uslovi rada i radna prava

Različitost, inkluzija i rodna ravnopravnost

Odnosi sa zajednicom i društveni uticaj

Studije slučaja i praktični primjeri

Nastavna jedinica**Nastavne teme****Ishodi učenja****Vođeno učenje****Učenje kroz rad****Samostalno učenje**

Nastavna jedinica	Nastavne teme	Ishodi učenja	Vođeno učenje	Učenje kroz rad	Samostalno učenje
Uvod u društvenu odgovornost u transportu i logistici	Koncept i principi društvene odgovornosti; Ciljevi održivog razvoja (SDG) i njihova povezanost sa transportom i logistikom; međunarodni standardi: ISO 26000, Globalni dogovor UN-a	Objasniti koncept i značaj društvene odgovornosti i održivosti u sektoru logistike i transporta.	Predavanje i diskusija o osnovama ESG-a i njegovoj ulozi u održivosti.	Posmatranje ESG praksi u lokalnim logističkim kompanijama.	Istražiti onlajn izvore o ESG konceptu i pripremiti kratak sažetak.
Uslovi rada i radna prava	Pravično zapošljavanje i politike jednakih mogućnosti Standardi bezbjednosti i zdravlja na radu Pravni okviri i prava radnika	Identifikovati glavna radna prava i predložiti mjere za unapređenje uslova rada u transportnim i logističkim operacijama.	Vođeno predavanje o radnom pravu i principima bezbjednosti i zdravlja na radu.	Posmatrati bezbjednosne procedure i politike ljudskih resursa u kompanijama.	Pregledati konvencije MOR-a i sažeti ključne tačke.
Različitost, inkluzija i rodna ravnopravnost	Razumijevanje različitosti i jednakih mogućnosti Rodna uravnoteženost u sektoru transporta Strategije inkluzivnog radnog mjesta	Prepoznati jednakost, različitost i nediskriminaciju u na radnom mjestu u sektoru transporta i logistike.	Interaktivno predavanje i diskusija o primjerima inkluzije.	Analizirati politike kompanije koje podržavaju različitost i rodnu ravnopravnost.	Pripremiti kratku refleksiju o inkluzivnom liderstvu.

Odnosi sa zajednicom i društveni uticaj	Izgradnja partnerstava sa lokalnim zajednicama Korporativno volontiranje i filantropija Mjerenje društvenog uticaja	Procijeniti doprinos kompanija iz sektora transporta i logistike lokalnim zajednicama iz perspektive ESG-a.	Vođena diskusija o strategijama uticaja na zajednicu.	Identifikovati mogućnosti za učešće kompanije iz sektora transporta i logistike u lokalnom CSR ili volonterskom projektu.	Izraditi nacrt predloga za uključivanje zajednice.
--	---	---	---	---	--

Metode i primjeri provjere skupa ishoda učenja

Trener može evaluirati ostvarivanje ishoda učenja iz oblasti društvene odgovornosti korišćenjem kombinacije **teorijskih, praktičnih i refleksivnih metoda** ocjenjivanja, uključujući:

- Kratke kvizove ili testove znanja o principima i okvirima društvene odgovornosti, na primjer ISO 26000 i konvencije MOR-a.
- Analizu studija slučaja povezanih sa radnim pravima, inkluzijom i uključivanjem zajednice.
- Grupne diskusije i radne listove usmjerene na identifikovanje nejednakosti na radnom mjestu ili planiranje CSR aktivnosti.
- Posmatranje i učešće u igranju uloga ili terenskim zadacima, na primjer procjeni politika radnog mjesta ili strategija uključivanja zainteresovanih strana.

Kratke pisane refleksije o inkluziji, jednakosti ili društvenom uticaju.

Izrada i predstavljanje **mini-akcionog plana CSR-a** na osnovu realistične situacije.

Kriterijumi ocjenjivanja obuhvataju:

- Razumijevanje ključnih koncepata društvene odgovornosti i njihovog značaja za ESG u logistici i transportu.
- Sposobnost identifikovanja društvenih rizika, na primjer nebezbednih uslova rada i nedostatka različitosti, i procjene praksi kompanije.
- Kvalitet i izvodljivost predloženih aktivnosti društvene odgovornosti.
- Kritičko razmišljanje i etičko obrazloženje pri identifikovanju strategija pravičnog rada i inkluzivnog radnog mjesta.
- Komunikaciju i saradnju tokom grupnih zadataka i prezentacija.
- Sposobnost povezivanja društvene odgovornosti sa unapređenjem ugleda kompanije, pravnom usklađenošću i uključivanjem zajednice.

Problemska situacija:

Logistička kompanija koja posluje u oblasti drumskog teretnog transporta i skladištenja zapošljava više od 150 radnika, ali su nedavne interne povratne informacije ukazale na zabrinutost zaposlenih i zainteresovanih strana iz zajednice. Radnici su prijavili nedosljednu primjenu procedura bezbjednosti i zdravlja na radu, nedostatak zaštitne opreme, duge smjene bez odgovarajućih pauza i nejasne kanale komunikacije sa menadžmentom. Pored toga, ne postoji formalna politika rodne ravnopravnosti ili različitosti, a među zaposlenima su neformalno prijavljeni slučajevi diskriminatornih komentara.

Uprkos sve većoj ulozi kompanije u lokalnoj ekonomiji, ona nema strukturisanu CSR politiku, rijetko učestvuje u projektima zajednice i ne izvještava o društvenim uticajima ili radnim standardima. Novi tenderi većih klijenata sada zahtijevaju dokumentaciju povezanu sa ESG-om, koju kompanija teško obezbjeđuje. Viši menadžment je otvoren za promjene, ali nema dovoljno stručnosti za osmišljavanje i primjenu društveno odgovornih praksi.

Radni zadatak za učesnike:

1. **Identifikovati i navesti** glavne probleme društvene odgovornosti u kompaniji, na primjer slabe standarde bezbjednosti i zdravlja na radu, nepostojanje politika različitosti, slabo uključivanje zajednice i nedostatak transparentnosti.

- 2. Predložiti** tri do pet konkretnih i izvodljivih mjera koje kompanija može primijeniti radi unapređenja praksi društvene odgovornosti, na primjer nove politike, obuke i inicijative u zajednici.
- 3. Pripremiti** kratku pisanu ili usmenu prezentaciju koja prikazuje predloženi CSR akcioni plan, njegove očekivane koristi i način na koji odgovara na identifikovane probleme, uz podršku opštim ESG ciljevima.

Prilagođavanje iskustava učenja za učesnike/osobe sa invaliditetom

Program obezbjeđuje inkluzivan pristup i ravnopravno učešće prilagođavanjem nastavnih sadržaja, učenja kroz rad, ocjenjivanja i mehanizama podrške na način koji odgovara individualnim potrebama, uz očuvanje cjelovitosti svih ishoda učenja.

1. Prilagođavanje nastavnih sadržaja i materijala

- Obezbeđivanje nastavnih materijala u pristupačnim formatima, na primjer PDF dokumenata prilagođenih čitačima ekrana, pojednostavljenih tekstova, audio-verzija i video-materijala sa titlovima.
- Korišćenje vizuelnih pomagala i inkluzivnih primjera koji odražavaju različite društvene kontekste.
- Omogućavanje učenja sopstvenim tempom kroz pristupačne module za e-učenje i interaktivne digitalne sadržaje.

2. Prilagođavanje učenja kroz rad

- Dodjeljivanje zadataka iz oblasti društvene odgovornosti koji odgovaraju individualnim sposobnostima, na primjer izrada nacrtu politika jednakosti, pregled internih praksi ljudskih resursa i analiza studija slučaja.
- Omogućavanje učešća putem digitalnih alata, na primjer onlajn intervju sa osobljem zaduženim za CSR umjesto posjeta lokaciji.
- Podsticanje saradničkog rada u kojem članovi tima mogu dijeliti zadatke i podržavati međusobne jake strane.

3. Prilagođavanje prostora i opreme

- Obezbeđivanje pristupačnosti prostorija za obuku, prostora za sastanke i radnog okruženja, uključujući rampe, liftove, odgovarajuću signalizaciju i pristupačne toalete.
- Obezbeđivanje asistivnih tehnologija, kao što su alati za pretvaranje govora u tekst, lupe za ekran ili komunikaciona pomagala.
- Omogućavanje učešća u terenskim zadacima putem virtuelnih obilazaka ili hibridnih modela kada je to potrebno.

4. Prilagođavanje metoda ocjenjivanja

- Omogućavanje alternativnih formata ocjenjivanja, na primjer snimljenih usmenih refleksija umjesto pisanih eseja, ili vizuelnih prezentacija i mapa uma umjesto tradicionalnih izvještaja.
- Omogućavanje produženog vremena za završetak zadataka i mogućnosti individualnih sesija ocjenjivanja.
- Korišćenje prilagodljivih rubrika za evaluaciju koje uzimaju u obzir način izrade i predstavljanja zadatka, uz zadržavanje dosljednog kvaliteta ishoda.

5. Podrška i praćenje napretka

- Obezbeđivanje kontinuiranog mentorstva, podrške u učenju i strukturisanih povratnih informacija.
- Sprovođenje redovnih provjera napretka radi prilagođavanja složenosti zadataka ili obima rada u skladu sa individualnim napretkom i potrebama.
- Podsticanje mreža vršnjačke podrške i inkluzivne komunikacije radi jačanja samopouzdanja učesnika.

Skup ishoda učenja		Korporativno upravljanje u sektoru transporta i logistike			
Ishodi učenja					
<p>Nakon završetka ovog modula, učesnici će biti u stanju da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objasne koncept i principe korporativnog upravljanja i njihov značaj za ESG u transportu i logistici. 2. Identifikuju rizike upravljanja i zahtjeve usklađenosti koji utiču na logističke i transportne operacije. 3. Primijene etičko i transparentno donošenje odluka usklađeno sa pravnim, organizacionim i ESG standardima. 4. Pokažu razumijevanje uključivanja zainteresovanih strana i interne odgovornosti u održivom upravljanju poslovanjem. 					
Dominantni nastavni sistem i opis načina ostvarivanja ishoda učenja					
<p>Dominantni nastavni sistem kombinovaće vođeno učenje sa elementima učenja kroz rad i samostalnog učenja.</p> <p>Vođeno učenje (4 sata): Predavanja, diskusije i primjeri slučajeva kojima se uvode osnove upravljanja i njegova povezanost sa ESG-om i održivošću. Učesnici će analizirati stvarne ili simulirane scenarije upravljanja u transportu i logistici, kao što su propusti u usklađenosti, problemi transparentnosti ili etičke dileme.</p> <p>Učenje kroz rad (4 sata): Posmatranje ili simulacija praksi kompanije povezanih sa upravljanjem, na primjer praćenje procedura interne revizije, učešće na sastanku o bezbjednosti ili pregled dokumentacije koja se koristi za usklađenost ili izvještavanje.</p> <p>Samostalno učenje (4 sata): Istraživanje članaka, kratkih video-materijala i organizacionih etičkih kodeksa; priprema kratke refleksije ili sažetka o tome kako principi upravljanja mogu unaprijediti poslovanje na radnom mjestu ili u sektoru učesnika.</p> <p>Ovaj kombinovani pristup omogućava učesnicima da povežu etičke i upravljačke principe sa sopstvenim radnim okruženjem i odgovornostima.</p>					
Nastavne jedinice/teme		<p>Principi korporativnog upravljanja</p> <p>Usklađenost i upravljanje rizicima</p> <p>Etičko donošenje odluka i odgovornost</p> <p>Uključivanje zainteresovanih strana i odgovornost rukovodstva</p>			
Nastavna jedinica	Nastavne teme	Ishodi učenja	Vođeno učenje	Učenje kroz rad	Samostalno učenje

Principi korporativnog upravljanja	Definicija, svrha i stubovi korporativnog upravljanja; povezanost sa ESG-om i održivošću	Objasniti koncept i principe korporativnog upravljanja i njihov značaj za ESG u transportu i logistici.	Predavanje i grupna diskusija o osnovama upravljanja i primjerima.	Posmatranje sastanaka kompanije ili politika koje prikazuju prakse upravljanja.	Istražiti primjere korporativnog upravljanja u kompanijama i sažeti nalaze.
Usklađenost i upravljanje rizicima	Regulatorni okviri, interna kontrola, etičke i pravne obaveze	Identifikovati rizike upravljanja i zahtjeve usklađenosti koji utiču na logističke i transportne operacije.	Prezentacija i analiza slučaja o usklađenosti i riziku.	Posmatranje procedura usklađenosti ili bezbjednosti u logističkoj kompaniji.	Pregledati nacionalne izvore i izvore EU o obavezama upravljanja.
Etičko donošenje odluka i odgovornost	Kodeks ponašanja, transparentnost, antikorupcija, interno izvještavanje, strukture odgovornosti	Primijeniti etičko i transparentno donošenje odluka usklađeno sa ESG standardima.	Interaktivna radionica o etičkim dilemama u logističkim operacijama.	Simulacija procesa izvještavanja ili donošenja odluka.	Refleksija o tome kako etičko ponašanje podržava ugled kompanije.
Uključivanje zainteresovanih strana i odgovornost rukovodstva	Interne i eksterne zainteresovane strane, komunikacija, izvještavanje, integritet rukovodstva	Pokazati razumijevanje uključivanja zainteresovanih strana i odgovornosti u upravljanju.	Diskusija i mini-projekat o komunikaciji sa zainteresovanim stranama.	Posmatranje ili simulacija timskih sastanaka i izvještavanja.	Istražiti lokalni ili regionalni primjer dobre prakse saradnje sa zainteresovanim stranama.

Metode i primjeri provjere skupa ishoda učenja

Proces evaluacije

Trener može evaluirati ostvarivanje ishoda kroz:

- Kratke testove znanja ili kvizove o konceptima upravljanja.
- Grupne diskusije ili radne listove za analizu etičkih scenarija i scenarija usklađenosti.
- Procjenu učešća u simulacijama ili zadacima posmatranja.
- Kratke pisane refleksije ili prezentacije koje sažimaju način na koji upravljanje podržava ESG ciljeve.

Kriterijumi ocjenjivanja obuhvataju jasnoću razumijevanja, sposobnost povezivanja upravljanja sa svakodnevnim logističkim operacijama i pokazivanje etičkog obrazloženja i odgovornosti u predloženim aktivnostima.

Primjer evaluacije kroz problemsku situaciju i radni zadatak

Problemska situacija:

Regionalna logistička kompanija nedavno se obavezala da će unaprijediti svoj ESG učinak, ali je interna revizija otkrila nekoliko slabosti u upravljanju: nepotpuno izvještavanje menadžmenta, ograničenu komunikaciju sa vozačima i skladišnim timovima, kao i nejasnu odgovornost za etičko ponašanje. Zaposleni nijesu sigurni kako da prijave probleme ili predlože unapređenja, a pojedini menadžeri nijesu upoznati sa zahtjevima usklađenosti povezanim sa novim propisima o održivosti.

Radni zadatak za učesnike:

1. Na osnovu opisane situacije, identifikovati glavne probleme upravljanja koji utiču na kompaniju.
2. Objasniti zašto je dobro upravljanje ključno za ostvarivanje ESG ciljeva u sektoru transporta i logistike.
3. Predložiti tri konkretne mjere ili prakse upravljanja koje bi mogle pomoći u unapređenju transparentnosti, odgovornosti i komunikacije, na primjer uvođenje etičkog kodeksa, uspostavljanje internih kanala za prijavljivanje ili organizovanje redovnih informativnih sastanaka o usklađenosti.
4. Pripremiti kratku pisanu ili usmenu prezentaciju koja sažima predložene aktivnosti i objašnjava kako one doprinose etičnijem, efikasnijem i održivijem poslovanju.

Kriterijumi evaluacije:

- Razumijevanje konceptata upravljanja i njihovog značaja za ESG.
- Sposobnost identifikovanja praktičnih rizika upravljanja i rješenja.
- Jasnoća, izvodljivost i etička utemeljenost predloženih mjera.
- Učešće, obrazlaganje i komunikacija tokom diskusije ili prezentacije.

Prilagođavanje iskustava učenja za učesnike/osobe sa invaliditetom

Program obezbjeđuje jednak pristup i jednake mogućnosti za sve učesnike kroz:

1. Prilagođavanje nastavnih sadržaja i materijala

- Obezbeđivanje digitalnih materijala u pristupačnim formatima, kao što su čitljivi PDF, audio-materijali i video-materijali sa titlovima.
- Omogućavanje pristupa putem platformi za e-učenje kako bi učesnici mogli da uče sopstvenim tempom.

2. Prilagođavanje učenja kroz rad

- Dodjeljivanje zadataka povezanih sa upravljanjem koji odgovaraju individualnim sposobnostima, na primjer pregled dokumentacije i digitalno praćenje usklađenosti.
- Omogućavanje timskog rada ili rada u paru za fizički zahtjevne zadatke.

3. Prilagođavanje prostora i opreme

- Obezbeđivanje pristupačnih učionica i radnih prostora, uključujući rampe, podesive stolove i asistivnu tehnologiju.

4. Prilagođavanje metoda ocjenjivanja

- Omogućavanje digitalnog ili pisanog predavanja zadataka.
- Omogućavanje produženog vremena ili individualnih konsultacija za ocjenjivanje.

5. Podrška i praćenje napretka

- Obezbjediavanje kontinuiranog mentorstva i mogućnosti za dobijanje povratnih informacija.
- Prilagođavanje aktivnosti učenja po potrebi, kako bi se obezbijedilo da svi učesnici mogu ostvariti definisane ishode učenja.

Skup ishoda učenja

ESG izvještavanje i digitalni alati

Ishodi učenja

Objasniti osnovne zahtjeve ESG izvještavanja i regulatorni okvir, uključujući CSRD, Taksonomiju EU i GRI, relevantan za sektor logistike i transporta.
Prikupiti i strukturirati ESG podatke korišćenjem digitalnih alata i formata tabela, na primjer Excela i Google Sheets-a.
Izraditi jednostavan ESG izvještaj ili kontrolnu tablu koja uključuje ekološke, društvene i upravljačke indikatore.
Procijeniti značaj transparentnog izvještavanja za ugled kompanije i komunikaciju sa zainteresovanim stranama, uključujući investitore, kupce i zajednicu.

Dominantni nastavni sistem i opis načina ostvarivanja ishoda učenja

Dominantni nastavni sistem za ovaj skup ishoda učenja jeste **učenje kroz rad**, uz podršku vođenog učenja i samostalne digitalne prakse, u ukupnom trajanju od **10 sati**.

Vođeno učenje (2 sata) realizuje se kroz kratka interaktivna predavanja i demonstracije, tokom kojih se učesnici upoznaju sa osnovama ESG izvještavanja, relevantnim standardima, na primjer GRI, CSRD i Taksonomijom EU, kao i sa digitalnim alatima koji se često koriste. Stvarni primjeri iz sektora transporta i logistike koriste se za objašnjavanje ESG indikatora i strukture osnovnih izvještaja. Ova sesija pruža konceptualnu i tehničku osnovu za praktičnu primjenu.

Učenje kroz rad (4 sata) fokusira se na praktične zadatke koji simuliraju stvarne aktivnosti ESG izvještavanja. Učesnici prikupljaju, strukturiraju i analiziraju uzorke ESG skupova podataka relevantnih za logistiku i transport, na primjer potrošnju goriva, stope nezgoda i rodnu uravnoteženost u timovima. Korišćenjem alata kao što su Excel, Google Sheets ili osnovne BI kontrolne table, uče da unose, obrađuju i vizuelizuju podatke. Praktične vježbe obuhvataju izradu jednostavnih tabela i grafikona, primjenu formula i pripremu oglednih dijelova ESG izvještaja uz vođstvo mentora ili instruktora.

Samostalno učenje (4 sata) podstiče učesnike da nastave učenje kroz digitalnu praksu i samostalno usmjerene zadatke, kao što su:

- Pregled primjera objavljenih ESG izvještaja u sektoru logistike.
- Vježbanje čišćenja i transformacije podataka korišćenjem šablona.
- Izrada kratkog individualnog zadatka: priprema osnovnog ESG sažetka, na primjer u obliku tabele ili infografika.

Nastavne jedinice/teme					
<p>Uvod u ESG izvještavanje</p> <p>Regulatorni okviri i standardi za ESG izvještavanje</p> <p>Prikupljanje i obrada ESG podataka</p> <p>Digitalni alati i predstavljanje izvještaja</p>					
Nastavna jedinica	Nastavne teme	Ishodi učenja	Vođeno učenje	Učenje kroz rad	Samostalno učenje
Uvod u ESG izvještavanje	<p>Svrha i značaj ESG izvještaja</p> <p>Razlika između finansijskog i nefinansijskog izvještavanja</p> <p>Primjeri izvještaja u logistici i saobraćaju</p>	<p>Objasniti osnovne zahtjeve ESG izvještavanja i regulatorni okvir, uključujući CSRD, Taksonomiju EU i GRI, relevantan za sektor logistike i transporta.</p>	<p>Predavanje i diskusija o svrsi ESG izvještaja i povezanosti sa održivim poslovanjem.</p>	<p>Posmatranje primjera ESG izvještaja kompanija iz sektora transporta i logistike.</p>	<p>Samostalno istraživanje primjera ESG izvještaja dostupnih onlajn, na primjer DHL-a i Maerska.</p>
Regulatorni okviri i standardi za ESG izvještavanje	<p>CSRD (Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti)</p> <p>Taksonomija EU i GRI standardi</p> <p>Obavezni i dobrovoljni indikatori (KPI)</p>	<p>Prikupiti i strukturirati ESG podatke korišćenjem digitalnih alata i formata tabela, na primjer Excela i Google Sheets-a.</p>	<p>Prezentacija o standardima EU i GRI standardima, analiza obaveznih elemenata izvještaja.</p>	<p>Analiza stvarnih indikatora, na primjer emisija CO₂, broja povreda i transparentnosti upravljanja.</p>	<p>Samostalno istraživanje GRI indikatora za sopstveni sektor interesovanja.</p>

Prikupljanje i obrada ESG podataka	Izvori podataka: operativni, ekološki i društveni Digitalni alati za evidenciju i analizu, kao što su Excel i Sheets Obezbjedivanje tačnosti i sljedljivosti podataka	Izraditi jednostavan ESG izvještaj ili kontrolnu tablu koja uključuje ekološke, društvene i upravljačke indikatore.	Demonstracija unosa i obrade podataka u Excelu ili Google Sheets-u.	Vježba: prikupljanje i unos ESG podataka u predloženu tabelu.	Samostalni rad na analizi i filtriranju ESG podataka iz datog primjera.
Digitalni alati i predstavljanje izvještaja	Izrada jednostavne ESG kontrolne table Vizuelizacija i tumačenje ESG podataka Komunikacija sa zainteresovanim stranama	Procijeniti značaj transparentnog izvještavanja za ugled kompanije i komunikaciju sa zainteresovanim stranama, uključujući investitore, kupce i zajednicu.	Interaktivna radionica – izrada tabelarnog ili grafičkog prikaza ESG podataka.	Izrada mini kontrolne table u digitalnom alatu, kao što su Excel, Power BI ili Sheets.	Samostalna refleksija o značaju transparentnosti i komunikacije ESG podataka.

Metode i primjeri provjere skupa ishoda učenja

Proces ocjenjivanja

Ocjenjivanje ishoda učenja može se sprovesti kroz kombinaciju pisanih testova, praktičnih zadataka, problemskih situacija i izradu kratkih ESG izvještaja ili digitalnih prikaza podataka.

Trener bira najprikladniji oblik ocjenjivanja, uključujući analizu podataka, izradu tabela, vizuelizaciju, usmenu prezentaciju ili rješavanje problemske situacije povezane sa ESG izvještavanjem.

Poseban naglasak stavlja se na sposobnost učesnika da:

- prikupe, obrade i strukturiraju ESG podatke,
- pravilno primijene digitalne alate, kao što su Excel, Sheets i osnovne kontrolne table,
- tumače ESG indikatore u kontekstu logistike i transporta,
- jasno i transparentno komuniciraju rezultate izvještavanja.

Digitalni materijali, šabloni tabela i primjer izvještaja dostupni su učesnicima, a po potrebi mogu zatražiti dodatnu podršku i konsultacije sa trenerom.

SEE-GLSKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS

Primjer ocjenjivanja kroz problemsku situaciju i radni zadatak

Problemska situacija:

Logistička kompanija mora pripremiti kratak ESG izvještaj za svoj godišnji izvještaj. Podaci su djelimično prikupljeni, ali nijesu strukturirani, pojedini indikatori nedostaju, a menadžment traži jasan i vizuelno razumljiv prikaz ključnih ekoloških, društvenih i upravljačkih indikatora.

Radni zadatak učesnika:

1. Prikupiti i organizovati ESG podatke iz dostavljene tabele, na primjer emisije CO₂, broj povreda, procenat recikliranog otpada i udio žena u menadžmentu.
2. Unijeti i obraditi podatke u digitalnom alatu, kao što su Excel ili Google Sheets, korišćenjem osnovnih funkcija, uključujući sortiranje, filtriranje i izračunavanje indikatora.
3. Izraditi jednostavnu ESG tabelu i grafički prikaz, na primjer stubičasti grafikon, linijski grafikon ili KPI kartice.
4. Napisati kratko objašnjenje od 5 do 7 rečenica u kojem se tumače rezultati ESG indikatora i navode oblasti poslovanja koje su najkritičnije.
5. Predati digitalni dokument ili kontrolnu tablu treneru putem dogovorenog alata, na primjer e-pošte ili LMS platforme.

Po potrebi, polaznik se tokom rada može konsultovati sa trenerom radi tehničke pomoći ili pojašnjenja ESG indikatora.

Evaluacija se zasniva na tačnosti obrade podataka, jasnoći prikaza, primjeni digitalnih alata i razumijevanju ESG indikatora.

Prilagođavanje iskustava učenja za učesnike/osobe sa invaliditetom

Za učesnike sa teškoćama u učenju ili invaliditetom, sadržaj modula može se prilagoditi korišćenjem digitalnih materijala u više formata, kao što su uvećani font, visok kontrast i audio-materijali, kao i omogućavanjem rada prilagođenim tempom uz dodatno vrijeme za obradu podataka i izradu tabela. Učesnicima sa oštećenjem vida mogu se obezbijediti čitači ekrana i usmeni opisi grafikona, dok se osobama sa motoričkim teškoćama omogućava korišćenje asistivnih tastatura ili glasovnog unosa. Za učesnike sa teškoćama pažnje i koncentracije, učenje se može organizovati kroz kraće, strukturirane korake sa jasnim vizuelnim uputstvima za rad u digitalnim alatima. Po potrebi, evaluacija se može sprovesti usmeno ili kroz jednostavnije vizuelne prikaze umjesto složenih kontrolnih tabli, uz zadržavanje istih ishoda učenja. U svim slučajevima, naglasak je na dostupnosti digitalnih alata, fleksibilnosti zadataka i individualnoj podršci tokom pripreme ESG izvještaja.

Modul 3. PRIMJENA ESG-A U LOKALNOM KONTEKSTU

Modul 3. PRIMJENA ESG-A U LOKALNOM KONTEKSTU

NAZIV MODULA	PRIMJENA ESG-A U LOKALNOM KONTEKSTU
Obim modula	30 sati
Cilj (opis) modula	<p>Cilj modula „Primjena ESG-a u lokalnom kontekstu“ jeste da omogući učesnicima da razumiju i primijene ESG principe u skladu sa nacionalnim pravnim okvirima i lokalnim prioritetima održivosti u različitim regulatornim okruženjima.</p> <p>Modul je osmišljen u okviru transnacionalnog projektnog konteksta koji obuhvata države članice EU, Sloveniju i Hrvatsku, u kojima se primjenjuju direktive EU povezane sa ESG-om, kao i zemlje koje nijesu članice EU, Bosnu i Hercegovinu, Kosovo i Crnu Goru, u kojima se ESG principi primjenjuju kroz nacionalno zakonodavstvo, strategije ili sektorske propise.</p> <p>Učesnici će razviti sposobnost da identifikuju i tumače relevantne pravne norme, politike i standarde koji se primjenjuju u njihovoj zemlji i da ESG zahtjeve pretoče u praktične aktivnosti prilagođene lokalnim uslovima.</p> <p>Modul stavlja poseban naglasak na prepoznavanje regulatornih razlika, usklađivanje poslovnih praksi sa nacionalnim ciljevima održivosti i obezbjeđivanje usklađenosti bez obzira na nivo formalne integracije sa EU. Kroz praktične primjere, studije slučaja i primijenjene zadatke, učesnici će naučiti kako da primijene principe održivosti u lokalnim transportnim i logističkim operacijama, uzimajući u obzir ekološke, društvene i upravljačke prioritete, lokalne rizike i očekivanja zainteresovanih strana.</p> <p>Modul jača kapacitet učesnika da djeluju odgovorno u svom lokalnom kontekstu, uz usklađivanje sa širim ESG principima i međunarodnim najboljim praksama.</p>
Ključni pojmovi	<i>ESG principi, nacionalni pravni okviri i propisi, ESG direktive i propisi EU, nacionalni zakoni i politike održivosti, regulatorna usklađenost, pravna harmonizacija i usklađivanje, lokalno upravljanje i institucionalni okviri, uključivanje zainteresovanih strana, lokalne strategije održivosti, primjena principa održivosti, procjena rizika u lokalnom kontekstu</i>
Oblici učenja kroz rad	<p>Učenje kroz rad u modulu „Primjena ESG-a u lokalnom kontekstu“ može se realizovati kroz analizu stvarnih poslovnih praksi u transportnim i logističkim kompanijama, sa fokusom na primjenu ESG principa u skladu sa nacionalnim pravnim okvirima i lokalnim zahtjevima održivosti.</p> <p>Učesnici učestvuju u radionicama, studijama slučaja i praktičnim zadacima koji podržavaju identifikovanje primjenljivih pravnih normi i mjera održivosti relevantnih za njihovu zemlju ili region.</p> <p>Kroz terenski rad, stručne posjete ili simulacije stvarnih poslovnih situacija, učesnici se upoznaju sa primjerima dobre prakse prilagođenim različitim regulatornim okruženjima, uključujući kontekst EU i kontekst zemalja koje nijesu članice EU.</p>

	<p>Aktivnosti se realizuju uz mentorsku podršku stručnjaka iz prakse, što učesnicima omogućava da uporede regulatorne pristupe i pretoče ESG principe u rješenja primjenljiva na lokalnom nivou. Ovaj pristup podržava povezivanje teorijskog znanja sa stvarnim radnim uslovima i jača sposobnost učesnika da odgovorno i efikasno primjenjuju ESG principe u svom lokalnom kontekstu.</p>
<p>Literatura i posebna nastavna sredstva potrebna za realizaciju modula</p>	<p>Bosna i Hercegovina:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Izgradnja održive budućnosti: poslovni priručnik za ESG standarde ✓ Evropska komisija, Izvještaj za Bosnu i Hercegovinu za 2024. godinu ✓ Stejt department SAD, Izvještaji o investicionoj klimi za 2024. godinu: Bosna i Hercegovina ✓ Delova-Jolevska, E., Ilievski, A., Jolevski, L., Csiszárík-Kocsir, Á., & Varga, J. (2024). Uticaj ESG rizika na ekonomski rast u zemljama Zapadnog Balkana. <i>Sustainability</i>, 16(19), 8487. ✓ UNDP, Izgradnja održive budućnosti: Poslovni priručnik za ESG standarde ✓ Zakon o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine ✓ Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine ✓ Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ✓ Zakon o zaštiti životne sredine ✓ Kodeksi korporativnog upravljanja, na primjer Kodeks korporativnog upravljanja za društva uvrštena na Sarajevsku berzu (SASE) ✓ Pravilnik o registrima postrojenja i zagađivanjima, Službene novine Federacije BiH, br. 82/07 <p>Hrvatska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ESG vodič – HGK – Hrvatska gospodarska komora ✓ ESG i obaveze i mogućnosti u izvještavanju o održivosti, Ministarstvo zaštite životne sredine / Ministarstvo finansija ✓ ESG zahtjevi – izazovi i mogućnosti za hrvatsku ekonomiju, monografija, Univerzitet u Rijeci ✓ Smjernice za pripremu i objavljivanje ESG relevantnih informacija od strane emitenata, HANFA ✓ Zakon o sprovođenju Uredbe (EU) 2019/2088 o objavama povezanim sa održivošću u sektoru finansijskih usluga i Uredbe (EU) 2020/852 o uspostavljanju okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 ✓ Zakon o računovodstvu ✓ Zakon o reviziji <p>Kosovo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ESG na albanskom jeziku, KAA ✓ Kosovo: Multimodalna transportna strategija 2030 ✓ Nacionalna strategija razvoja i plan 2030 ✓ Presentacije Tempulli College-a o cirkularnoj ekonomiji, ESG-u i održivosti i propisima EU u lokalnom kontekstu, 2025. ✓ Menaxhimi i logjistikës – udžbenik/skripta, prof. dr Ilir Doqi, Priština, 2018. ✓ Logjistika teknike – prof. dr Ilir Doqi, Priština, 2017.

**Literature and specific
teaching aids required for
the implementation of the
module****Slovenija:**

- ✓ Bohinc, R. (2016). *Družbena odgovornost*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede
- ✓ Bratina, B., Jovanovič, D. (ur.) i dr. (2018). *Pravo privrednih društava i privredno ugovorno pravo*. Maribor: De Vesta
- ✓ Jovanovič, D. (2020). *Privredno statusno pravo i pravo preuzimanja*. Maribor: Založba WD
- ✓ Jovanovič, D., Bratina, B. (2019). *Novine i povezanost instituta sa izmijenjenim Zakonom o reviziji i Zakonom o privrednim društvima*. *Podjetje in delo*, br. 6–7
- ✓ Kunšek, M. (2021). *Izveštavanje o održivosti – uskoro obavezan element godišnjeg izvještavanja*. *FinD-INFO*
- ✓ Čertanec, A. (2015). *Obezbeđivanje poštovanja ljudskih prava u poslovanju privrednih subjekata kroz zaključivanje ugovora*. *Podjetje in delo*, br. 1
- ✓ Unukić, I. (2025). *Povezivanje tradicionalne i digitalne industrijske simbioze: komparativni uvidi iz Hrvatske i Slovenije u eri ESG-a i digitalne transformacije*
- ✓ Obrecht, M. i dr. (2024). *Lanci snabdijevanja znanjem: smjernice za zelenu i digitalnu tranziciju*. Univerzitet u Mariboru

Crna Gora:

- ✓ ESG standardi u Crnoj Gori – integracija ciljeva održivog razvoja, Centralna banka Crne Gore
- ✓ Istraživanje Centralne banke Crne Gore o praksama kreditnih institucija u vezi sa klimatskim i ekološkim rizicima, odnosno ESG faktorima
- ✓ Mapa CBCG o integraciji ESG kriterijuma u finansijskom sektoru Crne Gore, Centralna banka Crne Gore
- ✓ OECD (2024), *Pregled konkurentnosti Zapadnog Balkana 2024: Crna Gora, konkurentnost i razvoj privatnog sektora*, OECD Publishing, Pariz

Skup ishoda učenja

Primjena pravnih normi u nacionalnom kontekstu

Ishodi učenja

1. Objasniti nacionalni pravni okvir relevantan za primjenu ESG-a u sektoru transporta i logistike, uključujući propise koji se odnose na zaštitu životne sredine, društvena pitanja i upravljanje.
2. Identifikovati primjenljive nacionalne zakone, politike i regulatorne zahtjeve koji utiču na aktivnosti povezane sa ESG-om u transportnim i logističkim operacijama.
3. Primijeniti nacionalne pravne norme na stvarne ili simulirane poslovne situacije, obezbjeđujući usklađenost sa obavezama povezanim sa ESG-om u svakodnevnom operativnim procesima.
4. Procijeniti uticaj nacionalnih pravnih zahtjeva na održive poslovne prakse i organizacionu odgovornost u lokalnom kontekstu.

Dominantni nastavni sistem i opis načina ostvarivanja ishoda učenja

Dominantni nastavni sistem za ovaj skup ishoda učenja jeste učenje kroz rad, uz podršku vođenog učenja i samostalnih aktivnosti učenja. Ovaj pristup omogućava učesnicima da nacionalne pravne norme povezane sa ESG-om neposredno primijene u stvarnim ili simuliranim transportnim i logističkim operacijama, uzimajući u obzir razlike između regulatornih okruženja EU i zemalja koje nisu članice EU.

Vodeno učenje (2 sata) realizuje se kroz fokusirana predavanja i interaktivne diskusije kojima se uvodi nacionalni pravni okvir relevantan za ESG, uključujući propise o zaštiti životne sredine, radno i socijalno zakonodavstvo, zahtjeve bezbjednosti i zdravlja na radu i obaveze povezane sa upravljanjem. Posebna pažnja posvećuje se poređenju zakonodavstva usklađenog sa EU sa nacionalnim zakonima i sektorskim propisima u zemljama koje nisu članice EU.

Učenje kroz rad (10 sati) može se realizovati kroz praktične aktivnosti u kompanijama ili simuliranim radnim okruženjima, gdje učesnici analiziraju stvarne operativne procese, identifikuju primjenljive pravne zahtjeve i procjenjuju usklađenost sa nacionalnim normama povezanim sa ESG-om. Pod nadzorom mentora, učesnici pregledaju interne procedure, posmatraju prakse usklađenosti i predlažu unapređenja usklađena sa nacionalnim zakonodavstvom i ESG principima.

Samostalno učenje (4 sata) obuhvata istraživanje nacionalnih zakona, strategija i smjernica relevantnih za ESG u zemlji učesnika, kao i pripremu kratkih sažetaka ili refleksija o tome kako pravni zahtjevi utiču na održive prakse u transportu i logistici. Kroz ovaj kombinovani pristup, učesnici razvijaju sposobnost tumačenja, primjene i poštovanja nacionalnih pravnih normi u svom lokalnom ESG kontekstu.

Nastavne
jedinice/teme

- Ekološki uticaji transporta i logistike
- Energetska efikasnost i niskougļjienični transport
- Održiva logistika i zeleni lanci snabdijevanja
- Sistemi upravljanja životnom sredinom
- Sprečavanje zagađenja i efikasnost resursa
- Klimatski rizik i ekološka usklađenost

Nastavna jedinica	Nastavne teme	Ishodi učenja	Vođeno učenje	Učenje kroz rad	Samostalno učenje
Nacionalni pravni okviri povezani sa ESG-om	Pregled nacionalnog zakonodavstva iz oblasti zaštite životne sredine, društvenih pitanja i upravljanja; regulatorni pristupi u EU i zemljama koje nijesu članice EU; uloga nacionalnih institucija	Objasniti nacionalni pravni okvir relevantan za primjenu ESG-a u sektoru transporta i logistike.	Uvodno predavanje i diskusija o nacionalnim zakonima i regulatornim strukturama povezanim sa ESG-om.	Posmatranje načina na koji se nacionalni propisi odražavaju u politikama i procedurama kompanije.	Istražiti nacionalne zakone povezane sa ESG-om i pripremiti kratak pisani sažetak.
Pravni zahtjevi u oblasti zaštite životne sredine u transportu i logistici	Zakoni o zaštiti životne sredine, uključujući emisije, otpad i energiju; obaveze specifične za transport; praćenje i sprovođenje propisa	Identifikovati primjenljive nacionalne zakone i regulatorne zahtjeve koji utiču na ekološke aspekte transportnih i logističkih operacija.	Vođeno objašnjenje ključnih pravnih obaveza iz oblasti zaštite životne sredine uz primjere.	Analiza operativnih procesa, kao što su transport i skladištenje, radi identifikovanja zahtjeva pravne usklađenosti.	Pregledati nacionalne propise o zaštiti životne sredine relevantne za radno mjesto ili zemlju učesnika.
Socijalno i radno zakonodavstvo	Radno pravo, prava radnika, zahtjevi bezbjednosti i zdravlja na radu, jednakost i socijalna zaštita	Identifikovati primjenljive nacionalne zakone koji utiču na društvenu odgovornost i uslove rada u transportu i logistici.	Predavanje o propisima iz oblasti rada i bezbjednosti i zdravlja na radu, kao i o odgovornostima poslodavaca i zaposlenih.	Posmatranje ili simulacija praksi na radnom mjestu povezanih sa bezbjednošću, uslovima rada i pravima zaposlenih.	Samostalno proučavanje nacionalnih propisa iz oblasti rada ili bezbjednosti i zdravlja na radu i kratka refleksija.
Upravljanje, usklađenost i pravna odgovornost	Obaveze transparentnosti, interne kontrole, dokumentacija, pravni rizici	Primijeniti nacionalne pravne norme na stvarne ili simulirane poslovne situacije, obezbjeđujući usklađenost povezanu sa ESG-om.	Diskusija o obavezama upravljanja i pravnim posljedicama neusklađenosti.	Pregled internih procedura, dokumentacije o usklađenosti ili simuliranih scenarija revizije.	Priprema kratke kontrolne liste usklađenosti na osnovu nacionalnih pravnih zahtjeva.

Praktična primjena nacionalnih pravnih normi	Analiza slučaja; povezivanje pravnih normi sa ESG principima; mjere za unapređenje usklađenosti	Procijeniti uticaj nacionalnih pravnih zahtjeva na održive poslovne prakse u lokalnom kontekstu.	Vođena diskusija o slučaju koja povezuje pravne norme sa ESG principima.	Identifikovanje nedostataka i predlaganje mjera unapređenja u stvarnim ili simuliranim operacijama.	Izrada kratke pisane refleksije ili predloga za unapređenje pravne usklađenosti i održivosti.
---	---	--	--	---	---

Metode i primjeri provjere skupa ishoda učenja

Proces evaluacije

Provjera ishoda učenja može se sprovesti kroz kombinaciju pisanog i usmenog ocjenjivanja, praktičnih zadataka, problemskih situacija i posmatranja učinka učesnika tokom aktivnosti učenja kroz rad. Trener bira odgovarajuće metode ocjenjivanja u zavisnosti od ishoda učenja, uključujući kratke testove znanja, analizu slučaja, izvršavanje zadataka povezanih sa usklađenošću i strukturisane diskusije. Poseban naglasak stavlja se na sposobnost učesnika da identifikuje relevantne nacionalne pravne norme, tumači regulatorne zahtjeve i pravilno ih primijeni u stvarnim ili simuliranim transportnim i logističkim operacijama. Evaluacija takođe uzima u obzir aktivno učešće u učenju kroz rad, tačnost u identifikovanju zahtjeva usklađenosti i izvodljivost predloženih rješenja usklađenih sa nacionalnim zakonodavstvom i ESG principima. Učesnici imaju pristup nastavnim materijalima i pravnim izvorima tokom cijelog modula i mogu zatražiti dodatne smjernice ili konsultacije sa trenerom ako su potrebna pojašnjenja.

Primjer provjere kroz problemsku situaciju i radni zadatak

Problemska situacija:

Transportno-logistička kompanija posluje u nacionalnom kontekstu u kojem su obaveze povezane sa ESG-om definisane kroz nacionalno zakonodavstvo o zaštiti životne sredine i radu. Interna provjera je identifikovala nejasnoće u vezi sa usklađenošću sa pravilima upravljanja otpadom, zahtjevima bezbjednosti i zdravlja na radu i odgovornostima zaposlenih. Menadžment traži analizu primjenljivih pravnih obaveza i preporuke za unapređenje usklađenosti.

Radni zadatak za učesnike:

1. Identifikovati ključne nacionalne pravne norme primjenljive na opisanu poslovnu situaciju, uključujući norme povezane sa zaštitom životne sredine, društvenim pitanjima i upravljanjem.
2. Objasniti kako ovi pravni zahtjevi utiču na svakodnevne transportne i logističke operacije.
3. Procijeniti da li su opisane prakse usklađene sa nacionalnim propisima i obavezama povezanim sa ESG-om.
4. Predložiti najmanje tri konkretne mjere za unapređenje pravne usklađenosti i podršku održivim poslovnim praksama.
5. Predstaviti analizu u kratkom pisanom izvještaju ili usmenoj prezentaciji treneru ili grupi.

Po potrebi, učesnici se tokom zadatka mogu konsultovati sa trenerom radi pojašnjenja. Provjera se zasniva na tačnosti pravnog tumačenja, relevantnosti i praktičnosti predloženih mjera, kao i na sposobnosti jasnog objašnjavanja povezanosti između nacionalnih pravnih normi i ESG principa.

Prilagodavanje iskustava učenja za učesnike/osobe sa invaliditetom

Iskustva učenja u okviru ovog skupa ishoda učenja prilagođavaju se kako bi se obezbijedili jednak pristup i ostvarivanje ishoda učenja za učesnike/osobe sa invaliditetom. Nastavni materijali mogu se obezbijediti u pristupačnim digitalnim formatima, na primjer kao čitljivi PDF dokumenti, uvećani font, verzije visokog kontrasta ili audio-materijali, čime se učesnicima omogućava da uče sopstvenim tempom. Zadaci učenja kroz rad mogu se prilagoditi individualnim funkcionalnim sposobnostima, sa fokusom na analitičke, digitalne ili aktivnosti zasnovane na posmatranju, umjesto na fizički zahtjevne zadatke. Metode ocjenjivanja mogu se prilagoditi omogućavanjem usmenih prezentacija, digitalnog predavanja zadataka ili produženog vremena za završavanje zadataka. Kontinuirana podrška i individualne konsultacije sa trenerom ili mentorom mogu se obezbijediti kako bi svi učesnici mogli uspješno primijeniti nacionalne pravne norme u ESG kontekstu.

Skup ishoda učenja

Primjena principa održivosti u lokalnom kontekstu

Ishodi učenja

- Objasniti osnovne principe održivosti relevantne za transport i logistiku i njihov značaj za lokalne zajednice i poslovne operacije.
- Identifikovati jednostavne mjere održivosti koje se mogu primijeniti u lokalnim transportnim i logističkim aktivnostima, na primjer efikasno korišćenje resursa, smanjenje otpada, bezbjednost i uticaj na zajednicu.
- Primijeniti odabrane principe održivosti u stvarnom ili simuliranom lokalnom radnom kontekstu, uz praćenje smjernica i postojećih procedura.
- Razmotriti efekte primijenjenih mjera održivosti na poslovne operacije, zaposlene i lokalnu životnu sredinu.

Dominantni nastavni sistem i opis načina ostvarivanja ishoda učenja

Dominantni nastavni sistem za ovaj skup ishoda učenja jeste učenje kroz rad, uz podršku vođenog učenja i samostalnih aktivnosti učenja. Ovaj pristup omogućava učesnicima da osnovne principe održivosti neposredno primijene u lokalnim transportnim i logističkim operacijama, uzimajući u obzir lokalne uslove, resurse i potrebe zajednice.

Vođeno učenje (2 sata) realizuje se kroz kratka predavanja i interaktivne diskusije kojima se uvode osnovni principi održivosti i njihov značaj za lokalne transportne i logističke aktivnosti. Trener daje jasne primjere jednostavnih, praktičnih mjera održivosti koje se mogu primijeniti na lokalnom nivou.

Učenje kroz rad (8 sati) fokusira se na praktičnu primjenu u stvarnim ili simuliranim radnim okruženjima. Učesnici posmatraju lokalne operativne procese, identifikuju mogućnosti za osnovna unapređenja održivosti, na primjer smanjenje otpada, unapređenje bezbjednosti i efikasno korišćenje resursa, i primjenjuju odabrane mjere pod nadzorom mentora. Naglasak je na realističnim aktivnostima manjeg obima koje su ostvarive u okviru svakodnevnih radnih rutina.

Samostalno učenje (4 sata) obuhvata refleksiju o primijenjenim mjerama održivosti, pregled jednostavnih primjera dobre lokalne prakse i pripremu kratkih sažetaka ili refleksija o uticaju tih aktivnosti na operacije, zaposlene i lokalnu životnu sredinu. Kroz ovaj kombinovani pristup, učesnici postepeno razvijaju praktične kompetencije i sigurnost u primjeni principa održivosti u svom lokalnom kontekstu.

Nastavne jedinice/teme	Osnovni principi održivosti u lokalnom kontekstu Identifikovanje lokalnih mogućnosti za održivost Primjena mjera održivosti u praksi Refleksija i lokalni uticaj aktivnosti održivosti				
Nastavna jedinica	Nastavne teme	Ishodi učenja	Vođeno učenje	Učenje kroz rad	Samostalno učenje
Osnovni principi održivosti u lokalnom kontekstu	Osnovni principi održivosti; značaj za lokalni transport i logistiku; povezanost sa ESG-om	Objasniti osnovne principe održivosti relevantne za transport i logistiku i njihov značaj za lokalni kontekst.	Kratko predavanje i vođena diskusija kojima se uvode osnovni principi održivosti kroz jednostavne lokalne primjere.	Posmatranje svakodnevnih radnih procesa radi identifikovanja mjesta na kojima se principi održivosti već primjenjuju.	Pregledati kratke materijale ili primjere lokalnih praksi održivosti i napisati kratak sažetak.
Identifikovanje lokalnih mogućnosti za održivost	Efikasno korišćenje resursa, smanjenje otpada, bezbjednost, društveni uticaj na lokalnom nivou	Identifikovati jednostavne mjere održivosti primjenljive u lokalnim transportnim i logističkim aktivnostima.	Objašnjenje tipičnih mjera održivosti koje ne zahtijevaju velike napore, uz vođenje trenera.	Identifikovanje mogućnosti za održivost u stvarnom ili simuliranom radnom okruženju, na primjer rukovanje otpadom, korišćenje energije i bezbjednosne prakse.	Pripremiti kratak spisak mogućih unapređenja održivosti za lokalno radno mjesto.
Primjena mjera održivosti u praksi	Sprovođenje osnovnih aktivnosti održivosti; poštovanje postojećih procedura	Primijeniti odabrane principe održivosti u stvarnom ili simuliranom lokalnom radnom kontekstu.	Kratka uputstva o tome kako bezbjedno i realno primijeniti odabrane mjere.	Praktična primjena odabranih mjera održivosti pod nadzorom mentora.	Razmotriti primijenjene aktivnosti i zabilježiti uočene efekte na operacije ili radne rutine.

Refleksija i lokalni uticaj aktivnosti održivosti	Efekti na operacije, zaposlene i lokalnu životnu sredinu	Razmotriti efekte primijenjenih mjera održivosti na poslovne operacije i lokalnu životnu sredinu.	Vođena diskusija koja sažima uočene uticaje i naučene lekcije.	Posmatranje i diskusija o ishodima tokom aktivnosti učenja kroz rad.	Napisati kratku refleksiju o koristima i ograničenjima primijenjenih mjera održivosti.
--	--	---	--	--	--

Metode i primjeri provjere skupa ishoda učenja

Proces evaluacije

Provjera ishoda učenja može se sprovesti kroz posmatranje učinka učesnika tokom aktivnosti učenja kroz rad, kratke pisane ili usmene refleksije, ili praktične zadatke povezane sa lokalnim praksama održivosti. Trener bira odgovarajuće metode ocjenjivanja u zavisnosti od aktivnosti, sa naglaskom na praktičnu primjenu, a ne na teorijsko znanje. Posebna pažnja posvećuje se sposobnosti učesnika da identifikuje jednostavne mjere održivosti, pravilno ih primijeni u stvarnim ili simuliranim radnim situacijama i razmotri njihove efekte na svakodnevne operacije i lokalnu životnu sredinu. Aktivno učešće u učenju kroz rad, spremnost za praćenje smjernica i osnovno razumijevanje principa održivosti ključni su kriterijumi evaluacije. Nastavni materijali i primjeri dobre lokalne prakse dostupni su tokom cijelog modula, a učesnici mogu zatražiti dodatnu podršku ili pojašnjenje od trenera ili mentora.

Primjer provjere kroz problemsku situaciju i radni zadatak

Problemska situacija:

Lokalna transportna ili logistička kompanija želi da unaprijedi svoje prakse održivosti, ali ima ograničene resurse i nema formalnu strategiju održivosti. Menadžment traži od zaposlenih da identifikuju jednostavne, realistične aktivnosti koje bi se mogle odmah primijeniti na lokalnom nivou.

Radni zadatak za učesnike:

1. Identifikovati najmanje dvije jednostavne mjere održivosti pogodne za lokalni radni kontekst, na primjer smanjenje otpada, bezbjednije radne prakse i efikasno korišćenje resursa.
2. Primijeniti jednu odabranu mjeru u stvarnom ili simuliranom radnom okruženju, uz poštovanje postojećih procedura i pravila bezbjednosti.
3. Posmatrati i opisati efekte primijenjene mjere na svakodnevne operacije, zaposlene ili lokalnu životnu sredinu.
4. Pripremiti kratku pisanu bilješku ili usmeno objašnjenje koje sažima sprovedenu aktivnost i njen uočeni uticaj.

Po potrebi, učesnici se tokom zadatka mogu konsultovati sa trenerom ili mentorom. Provjera se zasniva na relevantnosti odabranih mjera, pravilnoj primjeni i sposobnosti razmatranja praktičnih ishoda, a ne na složenoj teorijskoj analizi.

Kriterijumi i opis:

Relevantnost: Odabrana mjera je odgovarajuća za radno mjesto i usklađena sa ESG principima.

Primjena: Učesnik je pravilno primijenio mjeru poštujući bezbjednosne i operativne smjernice.

Posmatranje i analiza: Efekti su tačno uočeni i opisani, uz pokazivanje svijesti o uticaju.

SEE-GL

SKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS

Refleksija i izvještavanje: Sažetak je jasan, strukturiran i uključuje lične ili operativne uvide.

Praktičnost: Aktivnost pokazuje izvodljivost i potencijal za širu primjenu.

Na osnovu nivoa postignuća prema ovim kriterijumima, trener će svakom učesniku pružiti individualne povratne informacije, ističući jake strane, identifikujući oblasti za unapređenje i dajući predloge za dalji razvoj ESG kompetencija.

Prilagođavanje iskustava učenja za učesnike/osobe sa invaliditetom

Iskustva učenja u okviru ovog skupa ishoda učenja prilagođavaju se kako bi se obezbijedili jednak pristup i uspješno učešće učesnika/osoba sa invaliditetom. Nastavni sadržaji mogu se obezbijediti u pristupačnim digitalnim formatima i predstaviti kroz jasna, jednostavna uputstva prilagođena različitim potrebama učenja. Zadaci učenja kroz rad mogu se prilagoditi individualnim sposobnostima, sa fokusom na posmatranje, osnovnu primjenu ili digitalnu dokumentaciju, umjesto na fizički zahtjevne aktivnosti. Metode ocjenjivanja mogu se prilagoditi omogućavanjem usmenih objašnjenja, pojednostavljenih pisanih refleksija ili produženog vremena za završavanje zadataka. Potrebno je obezbijediti kontinuiranu podršku trenera ili mentora kako bi svi učesnici mogli da primijene osnovne principe održivosti u lokalnom kontekstu.

SEE-GL
SKILLS AND EMPLOYMENT
ENHANCEMENT IN GREEN LOGISTICS

ESG SPECIJALISTA

u transportnoj logistici

POU AMC · Nova Gradiska, Croatia

*Napomena:

Riječi i pojmovi koji se koriste u ovom dokumentu, a imaju rodno značenje, uključujući nazive kvalifikacija, zvanja i zanimanja, odnose se jednako na oba roda, muški i ženski, i na oba broja, jedninu i množinu, bez obzira na to da li su upotrijebljeni u muškom ili ženskom rodu, odnosno u jednini ili množini.

Co-funded by
the European Union

Finansira Evropska unija. Izneseni stavovi i mišljenja pripadaju isključivo autorima i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.